

**ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Ο ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΙΤΑΓΕΣ ΤΩΝ Δ.Π.Χ.Α.
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΧΕΙΡΙΣΜΟ ΤΩΝ
ΑΥΛΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ**

της

ΒΕΡΝΑΔΑΚΗ ΚΑΛΗΣ

Επιβλέπων Καθηγητής:

ΚΟΥΣΕΝΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

**Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού
διπλώματος στην Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική**

Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2013

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα Διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Εφαρμοσμένης Λογιστικής & Ελεγκτικής» του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας υπό την επίβλεψη του Καθηγητή κ. Κουσενίδη Δημήτριο. Θα ήθελα λοιπόν να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Κουσενίδη Δημήτριο για την βοήθεια, τη συμπαράσταση και την καθοδήγηση του στην εκπόνηση της διπλωματικής αυτής εργασίας.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και περισσότερο όλων τους γονείς μου για την υπομονή και την αμέριστη βοήθεια τους στην προσπάθεια πραγματοποίησης των στόχων μου καθώς και για την ηθική και υλική συμπαράσταση τους σε όλη τη διάρκεια των ακαδημαϊκών μου σπουδών.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αποτελούν σημαντικό στοιχείο του σύγχρονου οικονομικού περιβάλλοντος, καθώς η σημασία τους στην λειτουργία και την αξία των επιχειρήσεων είναι πολύ μεγάλη. Ωστόσο, με την ανάδειξη των άυλων σε σημαντικούς οδηγούς αξίας και την εκτεταμένη χρήση τους προέκυψε το ζήτημα της λογιστικής αντιμετώπισής τους πληρότητας του πληροφοριακού περιεχομένου των λογιστικών καταστάσεων.

Η παρούσα εμπειρική μελέτη επιδιώκει να εξετάσει το βαθμό κατά τον οποίο οι εισηγμένες ελληνικές επιχειρήσεις συμμορφώνονται με τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, έτσι ώστε οι χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις να μπορούν να παρέχουν πλήρη και ουσιαστική πληροφόρηση στα ενδιαφερόμενα μέρη, ως προς τα άυλα περιουσιακά στοιχεία τους. Αναλυτικότερα, η παρούσα ανάλυση θα μελετήσει τον κλάδο των Μέσων Ενημέρωσης όπου τα άυλα περιουσιακά στοιχεία είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την ανταγωνιστικότητα και την βιωσιμότητα των επιχειρήσεων του κλάδου.

SUMMARY

The immaterial financial elements constitute important element of modern economic environment, while their importance in the operation and the value of enterprises is too great. With the appointment immaterial in important drivers of value and their extensive use resulted the question of their accountant confrontation of plenitude of informative content of accountant situations.

The present empiric study seeks it examines the degree at which the listed Greek enterprises arrange themselves with the required notifications of International Models of Financing Information, so their financing situations can they provide complete and essential information in the interested parts, as for their immaterial financial elements. More analytically, the present analysis will study the branch of Media where the immaterial financial elements are particularly important for the competitiveness and the viability of enterprises of branch.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

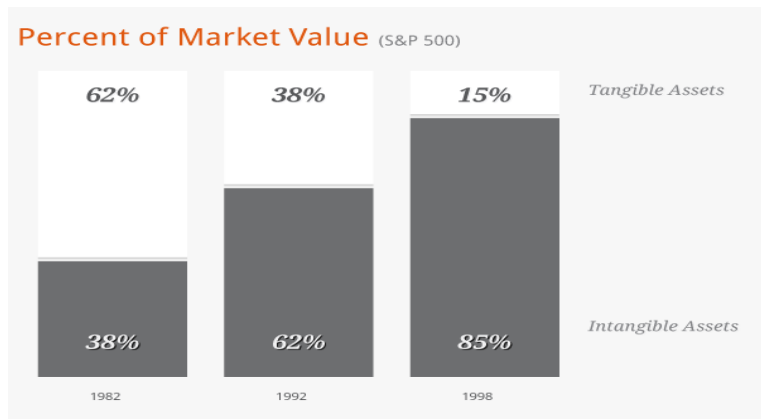
1.	Εισαγωγή.....	6
2.	Γενικά Στοιχεία αναφορικά με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία.....	11
2.1	Η σημασία των άυλων περιουσιακών στοιχείων στη σύγχρονη οικονομία..	11
2.2	Χαρακτηριστικά στοιχεία των άυλων περιουσιακών στοιχείων.....	14
2.3	Υφιστάμενα μέσα των άυλων περιουσιακών στοιχείων.....	16
2.4	Άυλα περιουσιακά στοιχεία και απόδοση επιχείρησης.....	16
3.	Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.....	19
3.1	Γενικά Χαρακτηριστικά.....	19
3.2	Υφιστάμενες μελέτες και βιβλιογραφική επισκόπηση.....	22
3.3	Χαρακτηριστικά και αδυναμίες των ΔΛΠ.....	25
3.4	Προτάσεις διαχρονικής και συνεχούς βελτίωσης της εφαρμογής των ΔΛΠ	26
4.	Λογιστική παρακολούθηση των άυλων περιουσιακών στοιχείων με βάση το ΔΛΠ	38
4.1	Σκοπός και πεδίο εφαρμογής.....	28
4.2	Ορισμός άυλου περιουσιακού στοιχείου και κριτήρια αναγνώρισης.....	30
4.3	Αναγνώριση και επιμέτρηση.....	32
4.3.1	Μεμονωμένη κτήση άυλων στοιχείων ενεργητικού.....	33
4.3.2	Απόκτηση ως μέρος της εξαγοράς μιας επιχείρησης.....	33
4.3.3	Απόκτηση με τη βοήθεια κρατικής επιχορήγησης.....	35
4.3.4	Απόκτηση με ανταλλαγή άλλων περιουσιακών στοιχείων.....	36
4.3.5	Εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία (ιδιοπαραγωγή).....	37
4.3.5.1	Φάση έρευνας.....	37
4.3.5.2	Φάση ανάπτυξης.....	38
4.4	Αποτίμηση άυλων στοιχείων του ενεργητικού μετά την αρχική αναγνώριση.....	39
4.5	Υπολογισμός της ωφέλιμης ζωής ενός άυλου στοιχείου του ενεργητικού	41
4.5.1	Άυλα περιουσιακά στοιχεία με καθορισμένη ωφέλιμη διάρκεια ζωής.....	42
4.5.1.1	Μέθοδος απόσβεσης και περίοδος απόσβεσης άυλων στοιχείων του ενεργητικού.....	42
4.5.1.2	Υπολειμματική αξία.....	43
4.5.2	Άυλο περιουσιακό στοιχείο με αόριστη ωφέλιμη ζωή.....	44
4.6	Αποσύρσεις και διαθέσεις.....	44
4.7	Γνωστοποιήσεις.....	44
5.	Μεθοδολογική προσέγγιση και εμπειρικά αποτελέσματα.....	48
5.1	Επιλογή δείγματος.....	48
5.2	Μεθοδολογική προσέγγιση.....	50
5.3	Εμπειρικά αποτελέσματα.....	52
6.	Συμπεράσματα - Προτάσεις.....	57
7.	Βιβλιογραφία.....	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή

Είναι γεγονός ότι τα Άυλα περιουσιακά στοιχεία διαδραματίζουν έναν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη της οικονομικής ανάπτυξης, στην παγκόσμια οικονομική πρόοδο καθώς και στην διαρκή αύξηση του παγκόσμιου πλούτου μέσα στο σύνθετο και έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον της σύγχρονης οικονομικής πραγματικότητας. Οι πατέντες, οι μέθοδοι παραγωγής, τα δικαιώματα, η Έρευνα και η Ανάπτυξη είναι ορισμένα μόνο από τα Άυλα που προσφέρουν στις εταιρίες την δυνατότητα όχι μόνο να αποκτήσουν ένα ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, αλλά και να αναδειχθούν σε μοναδικά ισχυρούς παίκτες της αγοράς στην οποία διαπραγματεύονται και να αποσπάσουν ισχυρά κέρδη αφού στην ουσία καταφέρνουν να μετατρέψουν την προσπάθειά τους στο να αναπτυχθούν και να ευημερήσουν σε ένα περιουσιακό στοιχείο.

Η τεχνολογική καινοτομία (technical innovation) και τα άυλα περιουσιακά στοιχεία (intangible assets) έχουν γίνει τα κύρια περιουσιακά στοιχεία για την προώθηση της ανάπτυξης στις οικονομίες της γνώσης τις ΗΠΑ, την Ευρώπη και την Ιαπωνία. Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία και ειδικά τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας (patents) τα οποία βρίσκονται στο επίκεντρο των αναδυόμενων τεχνολογιών, αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό τμήμα των εταιρικών εσόδων στις σημερινές αγορές. Σύμφωνα με ορισμένους εμπειρογνώμονες, τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 80% της αγοραίας αξίας (market value) του S & P 500. Η αξία των εταιρικών άυλων περιουσιακών στοιχείων έχει αυξηθεί σημαντικά τις τελευταίες δεκαετίες και καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της αγοραίας αξίας πολλών εταιρειών.

Πηγή: Jurgen H. Daum., The new New Economy Analyst Report

Η μεγάλη ανεπάρκεια των πλουτοπαραγωγικών πηγών και η έντονη προσπάθεια των επιχειρήσεων να διατηρήσουν ή και να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των παραγωγικών μονάδων, έστρεψε το ενδιαφέρον τους στην παραγωγή και προώθηση της γνώσης, στην βελτίωση των ικανοτήτων, στην οργάνωση των εσωτερικών διαδικασιών, στην σύσφιξη των πελατειακών σχέσεων και σε άλλες άυλες πηγές που θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν μια αποδοτικότερη λειτουργία των επιχειρηματικών μονάδων μέσω της διατήρησης ενός ισχυρού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Ως εκ τούτου, οι επιχειρηματικές στρατηγικές προσαρμόζονται δίνοντας ιδιαίτερη σημασία και προσοχή στα Άυλα. Ακόμη, η πλειονότητα των επενδυτών στις αναπτυγμένες χώρες φαίνεται πως υπολογίζει την μεγάλη σημασία τους και την δυνατότητα που παρέχουν για ανάπτυξη της κάθε επιχειρηματικής μονάδας αλλά και της οικονομίας γενικότερα.

Η δημιουργία των Άυλων στοιχείων από την ίδια την επιχείρηση πραγματοποιείται μέσα από διαδικασίες οι οποίες απαιτούν σημαντικούς οικονομικούς πόρους. Αυτοί είναι απαραίτητοι τόσο για την ερευνητική διαδικασία όσο και για την προσπάθεια δημιουργίας ενός καινοτόμου προϊόντος, μεθόδου παραγωγής κτλ. Τα κόστη αυτά είναι οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται από τις επιχειρήσεις για Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D - Research & Development) που ευθύνονται για την δημιουργία κάθε άυλου περιουσιακού στοιχείου που παράγεται. Στις μέρες μας, τα άυλα έχουν αναδειχθεί σε σημαντικές πηγές πλούτου, οι οποίες διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη και πρόοδο των επιχειρήσεων.

Οι αρμόδιοι ρυθμιστικοί μηχανισμοί, προς την ίδια κατεύθυνση, προχώρησαν στη δημιουργία των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, λογιστικών κανόνων ευρέως αποδεκτών που έχουν ως απώτερο σκοπό τους τη σύσταση μίας ενιαίας επιχειρηματικής γλώσσας που θα προσφέρει διαφάνεια στην ενημέρωση των επενδυτών και θα διευκολύνει τόσο τις συναλλαγές όσο και τις λοιπές λειτουργίες της αγοράς (Ball et. al, 2000). Επιπρόσθετα, παράγοντες της αγοράς εκτιμούν ότι τα ΔΛΠ θα παρέχουν παρέχουν χρήσιμη πληροφόρηση για τη λήψη αποφάσεων και θα αναδεικνύουν κινδύνους και άλλα κύρια θέματα, διευκολύνοντας τη διεθνοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων και την βελτίωση της πιστοληπτικής τους ικανότητας. Η σταδιακή υιοθέτηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από τους περισσότερους οργανισμούς ανά τον πλανήτη, δημιούργησε υψηλές προσδοκίες πως ο σκοπός για τον οποίο καταρτίστηκαν επιτυγχάνεται και ότι η εφαρμογή τους θα δημιουργούσε ένα πιο διαφανές και αποδοτικό οικονομικό σύστημα.

Ωστόσο, η κρίση χρέους στην Ευρωζώνη και τα σημαντικά χρηματοοικονομικά σκάνδαλα που έχουν λάβει χώρα παγκοσμίως, με επιχειρηματικούς ομίλους που κατέρρευσαν από τη μια στιγμή στην άλλη, αποκάλυψαν την σοβαρότητα της κακής και ανεπαρκούς χρηματοοικονομικής διαχείρισης. Είναι γεγονός ότι, οι πρακτικές ανεπαρκούς χρηματοοικονομικής αναφοράς εκ μέρους των κυβερνήσεων συνέβαλαν αποφασιστικά στην εμβάθυνση και την επιμήκυνση της σημερινής ύφεσης. Επίσης, παράγοντες της αγοράς αλλά και αρκετές εμπειρικές μελέτες ισχυρίζονται ότι η παρούσα χρηματοπιστωτική κρίση είναι αποτέλεσμα υιοθέτησης ανεπαρκών πρακτικών λογιστικής και χρηματοοικονομικής διαχείρισης από την πλευρά των επιχειρήσεων και των κυβερνήσεων. αποδεικνύουν ότι η πρόθεση για σύγκλιση και διαφάνεια στην πληροφόρηση που επιδιώκουν τα Δ.Λ.Π., δεν αρκεί, αλλά χρειάζονται επιπλέον ελεγκτικοί μηχανισμοί που να διασφαλίζουν την πιστή εφαρμογή τους. Συνεπώς, η θέσπιση κοινά παραδεκτών λογιστικών κανόνων και προτύπων μπορεί να λύσει από μόνη της τα προβλήματα διαφάνειας και αποτελεσματικότητας, αλλά απαιτείται και η πιστή τήρησή των Δ.Λ.Π.

Στο πλαίσιο αυτό, στην παρούσα εργασία θα επιχειρήσουμε μία ανασκόπηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων επιχειρήσεων που

δραστηριοποιούνται στον κλάδο των Μέσων Ενημέρωσης και είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, ώστε να διαπιστωθεί η πληρότητα των αναφορών που εμπεριέχονται σ' αυτές. Η παρούσα εργασία θα εστιαστεί στις γνωστοποιήσεις που αφορούν τα άυλα περιουσιακά στοιχεία και τα οποία έχουν ιδιαίτερη σημασία τόσο για τις επιχειρήσεις του κλάδου που εξετάζουμε αλλά και γενικότερα. Ένας ακόμη σημαντικός λόγος για τον οποίο αποφασίστηκε η εξέταση των άυλων είναι οι ιδιαιτερότητες που εμφανίζουν στην λογιστική τους διαχείριση, απεικόνιση και πληροφόρηση. Οι παραπάνω ιδιαιτερότητες πηγάζουν από την ιδιαίτερη φύση των άυλων, από την αβεβαιότητα που υπάρχει με τις ροές που θα αποφέρουν στην επιχείρηση, από τον υποκειμενισμό που εμφανίζει η αποτίμησή τους κ.α.

Το πρώτο κεφάλαιο επιχειρεί μία σύντομη εισαγωγή στην έννοια και τη σημασία των άυλων περιουσιακών στοιχείων, παραθέτοντας σημαντικές εξελίξεις γύρω από αυτά καθώς και διαφορετικές απόψεις που επικρατούν γύρω από αυτά τονίζοντας την σπουδαιότητα και το ρόλο τους στη σύγχρονη οικονομία και δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στη μοναδική τους φύση και στη σημαντική συνεισφορά τους στη δημιουργία αξίας για τις επιχειρηματικές μονάδες.

Στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιείται πληρέστερη καταγραφή των ζητημάτων και των χαρακτηριστικών των άυλων περιουσιακών στοιχείων παραθέτοντας σχετική βιβλιογραφία και τονίζοντας ιδιαίτερα την σημασία τους για την επικερδή εταιρική απόδοση. Έπειτα, στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια ανάλυση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων όπου παρουσιάζονται τα κυριότερα χαρακτηριστικά τους, ο ρόλος τους στην σύγχρονη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, οι αδυναμίες τους καθώς και άλλα σημαντικά θέματα που σχετίζονται με την συνεχή διαδικασία βελτίωσής τους..

Το τέταρτο κεφάλαιο περιγράφει το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία και πρέπει να ακολουθείται από το σύνολο των επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζεται το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 που είναι υποχρεωμένες να ακολουθούν οι εισηγμένες ελληνικές επιχειρήσεις για το λογιστικό χειρισμό των άυλων στοιχείων που έχουν στην κατοχή τους. Η ανάλυση παρουσιάζει το σκοπό και το πεδίο εφαρμογής του Προτύπου, τα κριτήρια αναγνώρισης των άυλων στους εταιρικούς ισολογισμούς, την λογιστική τους παρακολούθηση καθώς και το σύνολο των γνωστοποιήσεων που υποχρεούται να

ακολουθεί μια επιχείρηση.

Στο πέμπτο κεφάλαιο περιγράφονται τα κριτήρια επιλογής του δείγματος, η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε καθώς και τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την επισκόπηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων του κλάδου των Μέσων Ενημέρωσης τεχνολογίας και τηλεπικοινωνιών. Καταληκτικά, στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας εμπειρικής μελέτης διατυπώνονται τα χρησιμότερα συμπεράσματα και παρουσιάζονται προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Γενικά στοιχεία αναφορικά με τα άυλα περιουσιακά στοιχεία

2.1 Η σημασία των άυλων περιουσιακών στοιχείων στη σύγχρονη οικονομία

Το Συμβούλιο Προτύπων Χρηματοοικονομικής Λογιστικής (FASB) είναι ένας ιδιωτικός, μη-κερδοσκοπικός οργανισμός του οποίου πρωταρχικός σκοπός είναι η ανάπτυξη των Γενικά Αποδεκτών Λογιστικών αρχών (GAAP) εντός των Ηνωμένων Πολιτειών προς το συμφέρον του δημοσίου συμφέροντος. Πιο συγκεκριμένα, η αποστολή του FASB είναι η δημιουργία και βελτίωση των προτύπων της χρηματοοικονομικής λογιστικής και υποβολής εκθέσεων για την καθοδήγηση και την εκπαίδευση του κοινού, συμπεριλαμβανομένων των εκδοτών, των ελεγκτών και των χρηστών των οικονομικών πληροφοριών. Ο FASB (Financial Accounting Standards Board) ορίζει τα άυλα περιουσιακά στοιχεία ως τα πάγια στοιχεία που δεν έχουν υλική υπόσταση και προκύπτουν ως αποτέλεσμα γεγονότων του παρελθόντος προσφέροντας μελλοντικά οφέλη και έχοντας αντίκτυπο που μπορεί να μετρηθεί.

Ακόμα, Το Κέντρο Έρευνας Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης δίνει δύο ορισμούς, έναν ευρύ και έναν στενό, για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που είναι ευρέως αποδεκτοί από την ακαδημαϊκή κοινότητα :

- Ευρύς ορισμός: “ Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, είναι οι ασώματες πηγές (non-physical sources) πιθανών μελλοντικών οικονομικών ωφελειών για μία επιχείρηση ή εναλλακτικά, όλα τα στοιχεία μιας επιχείρησης που υπάρχουν μαζί με τα χρηματικά και τα υλικά περιουσιακά στοιχεία”.
- Στενός ορισμός: “ Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία είναι οι ασώματες πηγές πιθανών μελλοντικών οικονομικών ωφελειών για μία επιχείρηση, τα οποία έχουν αποκτηθεί μέσω συναλλαγής ή αναπτυχθεί εσωτερικά από αναγνωρίσιμα κόστη, έχουν ορισμένη χρονική διάρκεια ζωής, έχουν αγοραστική αξία ανεξάρτητη από την επιχείρηση και ανήκουν ή ελέγχονται από την επιχείρηση”.

Στο Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (ΕΓΛΣ) αναφέρονται με τον όρο ασώματες ακινητοποιήσεις και αποτελούν τα ασώματα εκείνα οικονομικά αγαθά που μπορούν να αποτιμηθούν χρηματικά και να αποτελέσουν αντικείμενο συναλλαγής, είτε από μόνα τους, είτε μαζί με την οικονομική μονάδα (Γρηγοράκος ,2000)

Η κλασική σχολή της οικονομικής επιστήμης ισχυριζόταν ότι η κάθε επιχειρηματική μονάδα είχε στην κατοχή της τρεις παραγωγικούς συντελεστές, την γη, την εργασία και το κεφάλαιο, τους οποίους έπρεπε να συνδυάσει και να αξιοποιήσει αποδοτικά ώστε να καταφέρει να έχει μία εύρυθμη λειτουργία και να παράγει το επιθυμητό οικονομικό αποτέλεσμα. Η διεύθυνση της κάθε επιχειρηματικής μονάδας απέδιδε ιδιαίτερη βαρύτητα στην απόκτηση και τη διαχείριση των υλικών περιουσιακών στοιχείων για να καταφέρει να επιτύχει τα επιθυμητά επίπεδα κέρδους.

Ωστόσο, μια σειρά από εξελίξεις που έλαβαν χώρα στο διεθνές οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον μετέβαλαν τον τρόπο σκέψης γύρω από την αποδοτική οργάνωση και λειτουργία μιας επιχείρησης και συνέβαλαν αποφασιστικά στην μετάβαση από μια πιο παραδοσιακά οργανωμένη οικονομία στη σύγχρονη και πολύπλοκη οργάνωση του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος. Πιο συγκεκριμένα, η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και της επικοινωνίας, το διαδίκτυο καθώς και το ηλεκτρονικό εμπόριο συνέβαλαν αποφασιστικά σε μία ομαλή ροή των παραγωγικών συντελεστών που οδήγησε στην παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και της πληροφορίας. Σύμφωνα με τους Bartlett & Ghoshal, 1989, οι επιχειρήσεις επιθυμούν τη χάραξη μίας παγκόσμιας στρατηγικής σε αντίθεση με παλαιότερα χρόνια όπου επικεντρώνονταν σε εθνικό επίπεδο και απέφευγαν τις επεκτατικές πολιτικές. Αυτό συνέβαλε αποφασιστικά στην εντατικοποίηση των σχέσεων ανάμεσα στις επιχειρηματικές μονάδες και στα δίκτυα που αυτές έχουν δημιουργήσει σε όλον τον κόσμο (Cowan & van de Paal, 2000). Ο ανταγωνισμός έχει οξυνθεί σημαντικά και οι επιχειρήσεις αναζητούν τρόπους για απόκτηση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων που θα τις βοηθήσουν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά και κερδοφόρα στο έντονα ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον.

Σύμφωνα με τον Teece, 2003 το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις σύγχρονες επιχειρήσεις δημιουργείται από τη δυσκολία αντιγραφής των πνευματικών περιουσιακών στοιχείων και από τον τρόπο με τον οποίον αναπτύχθηκαν και όχι από τη

θέση που οι επιχειρηματικές μονάδες κατέχουν στην αγορά. Δηλαδή, είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα μιας επιχείρησης (differentiators of the businesses) είναι στις περισσότερες περιπτώσεις τα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Επιπλέον, στο σημερινό ιδιαίτερα επιθετικό οικονομικό κλίμα, οι εταιρείες πρέπει να θέσουν πρακτικές και διαδικασίες για να δημιουργήσουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα (άυλα περιουσιακά στοιχεία) που θα είναι όσο το δυνατόν ανθεκτικά και ελαστικά σε ένα συνεχώς αυξανόμενο φάσμα κινδύνων, π.χ., υπονόμευση, υποτίμηση, απομίμηση κλπ.

Μόνο μέσα από μια αποτελεσματική, συνεπή διαχείριση και εποπτεία των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των άυλων περιουσιακών στοιχείων οι επιχειρηματικές μονάδες μπορούν να θέσουν τα θεμέλια για τη βιωσιμότητα και την κερδοφορία τους. Επιπρόσθετα, εάν μια επιχείρηση επιθυμεί να έχει μια μελλοντική αναπτυξιακή πορεία θα πρέπει να λάβει τη δέσμευση των ανθρώπων της αναπτύσσοντας παράλληλα την ικανότητα μάθησης σε όλα τα οργανωτικά επίπεδα και παράλληλα και συνάπτοντας συμμαχίες με εν δυνάμει ανταγωνιστές τους με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, προτύπων, ή ακόμα και να συμμορφωθούν με έναν συγκεκριμένο νομοθετικό κανόνα (Fernandez et al, 2000).

Μια σειρά από ακαδημαϊκές έρευνες και μελέτες γύρω από την εταιρική φήμη έχουν εντοπίσει τα δυνατά σημεία και τις συνέπειες της φήμης για να εντοπίσουν καλύτερα πώς μια επιχείρηση μπορεί να επωφεληθεί και να αποκτήσει καλύτερα στρατηγικά θέση μέσω της φήμης της (corporate reputation). Οι μελέτες γύρω από τη φήμη έχουν εστιάσει τόσο σε οικονομικούς όσο και μη-οικονομικούς παράγοντες (Fombrun και Shanley, 1990). Διάφορες μελέτες που χρησιμοποιούν διαφορετικά σχέδια και μεθοδολογίες έχουν διαπιστώσει ότι ενώ η οικονομική απόδοση αποτελεί σημαντικό προγνωστικό παράγοντα της φήμης, η χρηματοοικονομική επίδοση αντιπροσωπεύει από μόλις το 11 έως 15 τοις εκατό της διακύμανσης (Hammond και Slocum, 1996, Roberts και Dowling, 2002) μέχρι και 38 έως 59 τοις εκατό (π.χ. Brown and Perry, 1994, Fombrun και Shanley, 1990), αφήνοντας τουλάχιστον 40-89 τοις εκατό της μεταβολής ανεξήγητη από οικονομικές μεταβλητές. Ως εκ τούτου, ενώ οι ερευνητές ήταν σε θέση να αποδείξουν ότι οικονομικοί παράγοντες προβλέπουν τη φήμη (Sabate και Puente, 2003), λιγότερα είναι γνωστά σχετικά με τους μη-οικονομικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη φήμη.

Διαφορετικοί ερευνητές έχουν εξετάσει τους μη οικονομικούς παράγοντες με διαφορετικούς τρόπους. Οι Eberl και Schwaiger, 2005 εξετάζουν τον τρόπο που η ικανότητα (competence) και η συμπάθεια (sympathy) μπορούν να επηρεάσουν τη φήμη και οι Rindova, Williamson, Petkova και Sever (2005) χρησιμοποιούν μια προσέγγιση από την πλευρά των μετόχων για να εξετάσουν πως η ποιότητα (quality) και η προβολή (prominence) μπορούν να επηρεάσουν την φήμη μιας επιχειρηματικής μονάδας. Η προσπάθεια να εντοπιστούν οι βασικές μεταβλητές που προβλέπουν την φήμη είναι ιδιαίτερα σημαντική, δεδομένου ότι χωρίς αυτά τα εμπειρικά αποτελέσματα, οι ερευνητές της γνώσης δεν μπορεί να συμβουλεύουν τις επιχειρήσεις για τους τρόπους που θα μπορούσαν να ενισχύσουν τη φήμη τους για να αυξήσουν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα με απώτερο σκοπό την αύξηση της οικονομικής τους απόδοσης.

Σύμφωνα με τους Lev & Daum (2004) το αυξανόμενο ενδιαφέρον γύρω από τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αντανακλά την μετατροπή της παγκόσμιας οικονομίας από βιομηχανική σε οικονομία της γνώσης, όπου οι επιχειρήσεις λειτουργούν σε ένα ανοικτό σύστημα και η διαφοροποίηση είναι το κλειδί της επιτυχίας. Οι επιχειρήσεις στρέφονται στην καινοτομία, ακολουθούν μία πελατοκεντρική προσέγγιση και παρέχουν υψηλής ποιότητας υπηρεσίες στην προσπάθειά τους να ξεχωρίσουν. Για να το πετύχουν επενδύουν στη βελτίωση των δυνατοτήτων τους για καινοτομία, προσαρμοστικότητα και στην καλύτερη προσέγγιση του πελάτη (επωνυμία, εδραίωση πελατειακών σχέσεων κλπ). Επομένως, οι περισσότερες πηγές αξιοποιούνται στην προετοιμασία των λειτουργιών (έρευνα και ανάπτυξη, εδραίωση επωνυμίας, ανάπτυξη σταθερών σχέσεων με τους πελάτες, εκπαίδευση προσωπικού, ευέλικτα δίκτυα εφοδιαστικής αλυσίδας, υποδομή πληροφοριακών συστημάτων κ.α.) παρά για την εκτέλεσή τους (διαδικασία παραγωγής, πώλησης και παράδοσης προϊόντων ή παροχής υπηρεσιών).

2.2. Χαρακτηριστικά στοιχεία των άυλων περιουσιακών στοιχείων

Το "AASB 138" καθορίζει τα χαρακτηριστικά των άυλων περιουσιακών στοιχείων ως εξής:

α) "μη χρηματικά περιουσιακά στοιχεία", όπως χρηματοπιστωτικά μέσα. Η αξία τους προέρχεται από το δικαίωμα να λάβουν μετρητά ή ταμειακά ισοδύναμα στο μέλλον

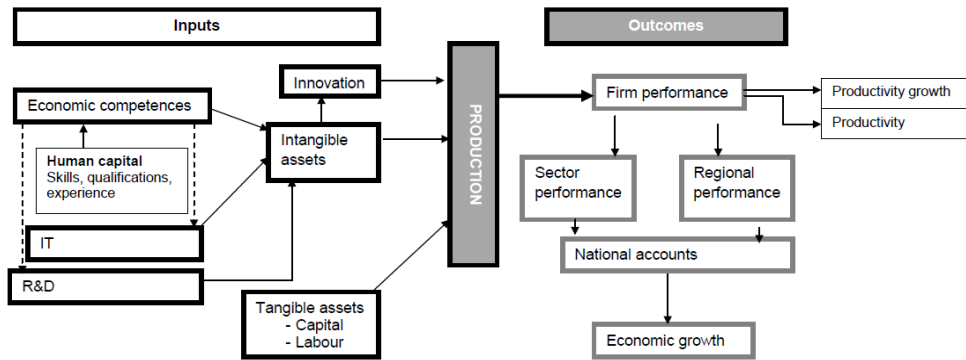
β) "χωρίς υλική υπόσταση". Αντλούν την αξία τους από τα δικαιώματα και τα προνόμια που χορηγούνται στις επιχειρήσεις από τη χρήση τους

Τα πιο διαδεδομένα παραδείγματα άυλων περιουσιακών στοιχείων αποτελούν τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα πνευματικά δικαιώματα, τα εμπορικά σήματα και η υπεραξία.

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία χωρίζονται συνήθως σε τρεις βασικές κατηγορίες:

- Οικονομικές ικανότητες (economic competences) – όπως το κεφάλαιο της επωνυμίας (brand equity) που περιλαμβάνει τη διαφήμιση και τις δαπάνες μάρκετινγκ. Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει επίσης και συγκεκριμένους πόρους όπως το ανθρώπινο κεφαλαίο (επενδύσεις κατάρτισης-investment in training) και την οργανωτική δομή (διαχείριση-management).
- Καινοτόμα ιδιοκτησία (innovative property) - αυτό περιλαμβάνει τόσο την επιστημονική Έρευνα & Ανάπτυξη (R&D) όσο και την μη-επιστημονική Έρευνα & Ανάπτυξη (R&D). Η μη-επιστημονική Έρευνα & Ανάπτυξη περιλαμβάνει την έρευνα στις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, νέους αρχιτεκτονικούς και μηχανολογικούς σχεδιασμούς, την ανάπτυξη νέων προϊόντων στον τομέα της χρηματοπιστωτικής βιομηχανίας κ.α..
- Ψηφιοποιημένη πληροφορία (digitized information) - αυτό συχνά μετράται σε κεφάλαιο IT (IT capital), που αποτελείται από το λογισμικό καθώς και από τις βάσεις δεδομένων.

Figure 1.1: Schematic of intangibles and their economic impact

Πηγή: UK Commission for Employment and Skills

2.3 Υφιστάμενα μέσα των άυλων περιουσιακών στοιχείων

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία έχουν εκτιμηθεί με έναν ευρύ αριθμό τρόπων. Αυτές προκύπτουν εκτιμώντας την διαφορά μεταξύ των τιμών αγοράς και των τιμών λογιστικής καταχώρησης της εταιρείας για τον προσδιορισμό των μεταβλητών που μπορούν να θεωρηθούν περιουσιακές ροές και στη συνέχεια κεφαλαιοποιώντας αυτές, όπως οι Δαπάνες Έρευνας & Ανάπτυξης και οι δαπάνες της επιχείρησης επί των πωλήσεων και των γενικών και διοικητικών εξόδων. Σε μακροοικονομικό επίπεδο, αυτό είναι ένα μέσο για την προσαρμογή εκτιμήσεων των εθνικών λογιστικών (national accountings), που συνήθως υποτιμούν την οικονομική παραγωγή. Σε μικροοικονομικό επίπεδο, οι αναλυτές ενδιαφέρονται για το τι προκαλεί τις μεγάλες και έντονες διαφορές μεταξύ των επιχειρήσεων. Μέχρι πρόσφατα, ωστόσο, μεγάλο μέρος των μελετών της μικροοικονομίας δεν αντιμετωπίζουν τις δαπάνες για άυλα περιουσιακά στοιχεία ως επενδύσεις.

2.4 Άυλα περιουσιακά στοιχεία και απόδοση επιχείρησης

Ο στόχος για τη βελτίωση της μέτρησης των εισροών στην παραγωγική διαδικασία είναι οι εταιρίες να αποκτήσουν καλύτερη κατανόηση των καθοριστικών παραγόντων της απόδοσης τους. Η κατανόηση των διαφόρων συνεισφορών που οι εισροές επιφέρουν με την παραγωγή μπορεί να βοηθήσει στη στοχοθέτηση των πολιτικών και

των προσπαθειών των εταιριών, όταν θέλουν να ενθαρρύνουν τη βελτίωση των επιδόσεων. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο η εισφορά τους σε σχέση με την εκάστοτε εθνική λογιστική (Corrado et al, 2009), αλλά και επίσης τι συνεισφέρουν όσον αφορά τη βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων των επιχειρήσεων. Σε γενικές γραμμές, οι πρόσφατες μακροοικονομικές μελέτες έχουν επικεντρωθεί σε άυλα στοιχεία και για την εκτίμηση της συμβολής τους στην οικονομική ανάπτυξη έχει υιοθετηθεί μια λογιστική προσέγγιση ανάπτυξης.

Υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον για τα άυλα στοιχεία όσον αφορά την αποτίμηση των επιχειρήσεων. Οι Hulten και Hao (2008) χρησιμοποιούν λογιστικά στοιχεία της εταιρείας US Computstat για το 2006 για να διερευνήσουν κατά πόσο το άυλο κεφάλαιο εξηγεί τη διαφορά μεταξύ της αγοραίας αξίας και της λογιστικής αξίας (η αξία του αθροίσματος των μετοχών σε σχέση με το άθροισμα των στοιχείων του ενεργητικού) της εταιρείας (Tobin's q). Χρησιμοποιώντας την προσέγγιση των Corrado et al. (2006) για την εκτίμηση των άυλων κεφαλαίων (όσον επιτρέπεται από τα δεδομένα της Compustat), βρίσκουν ότι είναι σε θέση να εξηγήσει το 75 τοις εκατό των ιδίων κεφαλαίων όταν τα άυλα στοιχεία προστίθενται στην λογιστική αξία, σε σύγκριση με το 31 τοις εκατό που υπολογίζεται όταν δεν συμπεριλαμβάνονται .

Έτσι, φανερώνεται ότι οι τρέχουσες λογιστικές πρακτικές συστηματικά υποτιμούν την μελλοντική αξία των εταιριών (long run value). Άλλες εξηγήσεις από τους Hulten και Hao (2008) ισχυρίζονται ότι το υπόλοιπο κενό περιλαμβάνει την χρηματιστηριακή μεταβλητότητα της αγοράς (stock market volatility) και η (Schumpeterian gap) διαφορά μεταξύ των αποδόσεων στην καινοτομία (returns in innovation) και των πραγματικών αποδόσεων (actual returns). Αναγνωρίζουν επίσης και άλλα προβλήματα μέτρησης στους ισολογισμούς των εταιριών, αλλά τα εμπειρικά αποτελέσματα αναδεικνύουν ότι η σημασία των άυλων περιουσιακών στοιχείων είναι ιδιαίτερα μεγάλη.

Ενώ υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός εμπειρικών μελετών που εξετάζει τα Έξοδα Έρευνας & Ανάπτυξης στην παραγωγικότητα, τα εμπειρικά στοιχεία για τον αντίκτυπο των άυλων κεφαλαίων σε άλλους δείκτες απόδοσης πέραν των εξόδων Έρευνας & Ανάπτυξης είναι λιγότερα συχνά. Οι Megna και Mueller (1991) αποτελεί μία εξαίρεση καθώς διερευνά την επίδραση των άυλων περιουσιακών στοιχείων (που ορίζονται ως Έξοδα Έρευνας & Ανάπτυξης μαζί με τις δαπάνες

διαφήμισης) για τον υπολογισμό των κερδών των αμερικάνικων επιχειρήσεων. Χρησιμοποιούν τους λογαριασμούς της εταιρείας Compustat για την ανάλυση τους για την περίοδο 1967-1988 (εμπεριέχοντας την περίοδο πριν από την άνθηση της οικονομίας της γνώσης). Η ανάλυσή τους κατασκευάζει μετοχές άυλου κεφαλαίου σε εταιρικό επίπεδο (firm level intangible capital stocks), δημιουργώντας έτσι για την εταιρεία αποθέματα κεφαλαίου με σκοπό αυτά να χρησιμοποιηθούν για τις δαπάνες (επενδύσεις) για Έρευνα&Ανάπτυξη και διαφήμιση.

Ακόμα, λαμβάνουν υπόψη όχι μόνο της δικής τους εταιρίας, αλλά και τις δαπάνες για Έρευνα&Ανάπτυξη και διαφήμιση των αντιπάλων. Εκτιμούν μια συνάρτηση κέρδους, όπου τα κέρδη μετά φόρων είναι συνάρτηση των κεφαλαίων διαφήμισης της εταιρίας, του κεφαλαίου διαφήμιση των αντιπάλων, του κεφαλαίου Έρευνας&Ανάπτυξης, του κεφαλαίου Έρευνας&Ανάπτυξης των ανταγωνιστών και του φυσικού κεφαλαίου (physical capital). Επικεντρώθηκαν μόνο σε τέσσερις τομείς των ΗΠΑ, για να εξασφαλιστεί ότι οι δαπάνες Έρευνας&Ανάπτυξης και οι διαφημιστικές δαπάνες είναι αρκετά μεγάλες. Επιπλέον οι επιχειρήσεις απαιτήθηκε να είναι σχετικά μη διαφοροποιημένες (nondiverse) και κυρίως οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνονται μόνο αν υπήρχε διαθέσιμη μια λογική χρονολογική σειρά (time series). Τελικά, υπολόγισαν την οικονομετρική εξίσωση τους μόνο για 28 εταιρείες των ΗΠΑ.

Ενώ βρίσκουν σημαντικές διαφορές στις αποδόσεις των άυλων κεφαλαίων των επιχειρήσεων, υποστηρίζουν ότι οι διαφορές στην κερδοφορία δεν αντιμετωπίζονται απλά με την προσαρμογή της κερδοφορίας για να ληφθούν υπόψη οι διαφορές στο άυλο κεφάλαιο (intangible capital). Ωστόσο, οι Megna και Mueller (1991) ακολουθούν την μεθοδολογική τους προσέγγιση με έναν αρκετά στενό και περιορισμένο ορισμό των άυλων περιουσιακών στοιχείων σε σχέση με αυτόν που εφαρμόζουν πιο σύγχρονες εμπειρικές μελέτες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

3.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Από κοινού με τα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, η Ελλάδα υπόκειται στον κανονισμό της ΕΕ 1606/2002 ο οποίος απαιτεί, από την 1η Ιανουαρίου 2005, όλες οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες να προετοιμάζουν και να δημοσιεύουν ενοποιημένες οικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ. Λόγω της εκτιμώμενης υψηλότερης ποιότητας των ΔΠΧΠ σε σχέση με τα τοπικά GAAP η απαίτηση αυτή επεκτείνεται επίσης σε ατομικούς λογαριασμούς εταιριών (national accounts) στην Ελλάδα (αλλά και σε μια σειρά από άλλα κράτη μέλη της ΕΕ).

Οι ελληνικές εταιρείες ανέμεναν η μετάβαση στα ΔΠΧΠ να έχει μια θετική επίδραση στα οικονομικά τους αποτελέσματα και στην χρηματοοικονομική τους θέση (Grant Thornton και Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2003), αλλά η διαδικασία της μετάβασης αναμενόταν να είναι ιδιαίτερα πολύπλοκη και προβληματική, καθώς όχι μόνο οι λογιστές και οι εταιρείες δεν ήταν επαρκώς προετοιμασμένες (Grant Thornton και Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2003), αλλά και λόγω της αναποτελεσματικότητας στον τομέα του ελέγχου (auditing) και εκτέλεσης (enforcement). Αυτά τα θέματα και οι προβληματισμοί δημιούργησαν πολλά ερωτήματα σχετικά με το πιθανό επίπεδο συμφωνίας (compliance) με τα ΔΠΧΠ, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων γνωστοποίησης (disclosure requirements).

Αποτελεί ωστόσο, πραγματικότητα ότι η υιοθέτηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ) το 2005 αποτέλεσε για την Ελλάδα τη Λογιστική Επανάσταση του 21ου αιώνα, με δεδομένη τη διαφορά φιλοσοφίας μεταξύ των ΔΛΠ και του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου (ΕΓΛΣ). Ο αποτελεσματικός σχεδιασμός σε συνδυασμό με συντονισμένες ενέργειες και συνεργασίες των αρμόδιων φορέων (κράτος και εποπτικοί μηχανισμοί, ορκωτοί ελεγκτές και διοικητικό προσωπικό των επιχειρήσεων) είναι απαραίτητα συστατικά στοιχεία για την ομαλή προσαρμογή και την αποτελεσματική λειτουργία των ΔΛΠ.

Παρακάτω παραθέτουμε έναν πίνακα με διαφορές μεταξύ των Ελληνικών

Λογιστικών Προτύπων (Greek GAAP) και των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (IFRS), που παρουσιάστηκαν στο Business Week που οργάνωσε Οργανισμός MBA Society το Μάιο του 2008.

	Greek GAAP	IFRS
Οικονομικές Καταστάσεις		
	Ισολογισμός Προσάρτημα Εκθεση Διαχειρίσεως	Ισολογισμός Κατάσταση Μεταβολών καθαρής θέσης Κατάσταση Ταμειακών Ροών (cash flow statement) Αναλυτικά Πληροφοριακά στοιχεία Κέρδη ανά μετοχή
Πάγιο Ενεργητικό		
Αξία κτήσεως	Ιστορικό Κόστος	Εύλογη αξία αποτίμησης από ανεξάρτητους εκτιμητές
Αναπροσαρμογές	Βάσει της Φορολογικής Νομοθεσίας ((ΝΝ.2065/92.2065/92))	Βάσει της εύλογης αξίας αποτίμησης
Απομείωση	Δεν υπάρχει υποχρεωτική διάταξη στην Φορολογική Νομοθεσία	Είναι υποχρεωτική η ετήσια εκτίμηση (βάσει ανακτήσιμης αξίας αξίας)
Αποσβέσεις	Σταθερή μέθοδος βάσει συγκεκριμένων συντ. Απόσβεσης ΠΔΠΔ.299/2003 (σε %)	Βάσει της ωφέλιμης διάρκειας ζωής των παγίων (σε έτη έτη)
Έξοδα κτήσεως Παγίων στοιχείων	Χρεώνονται στις Ανώματες Ακίνητοποιήσεις	Προσαυξάνουν την αξία των παγίων (ΔΛΠ 16)
Τόκα δανείων κατασκευαστικής περιόδου	Έξοδα πολυετούς αποσβέσεως (1—5 χρόνια)	Προσαυξάνουν το κόστος κτήσης του παγίου (ΔΛΠ 23)
Ανταλλακτικά μεγάλης αξίας για χρησιμοποίησή τους σε πάγια	Αποθέματα	Πάγια (component approach)
Επιχορηγήσεις (Grant)	Πιστώνονται στην καθαρή θέση	Πιστώνεται σε Μεταβατικό λογαριασμό Παθητικού και μεταφέρεται σταδιακά στα αποτελέσματα επόμενων χρήσεων
Μισθώσεις (Leasing)	Τα μισθώματα χρεώνονται στα αποτελέσματα χρήσεως	Γίνεται διάκριση σε λειτουργικές και χρηματοδοτικές (ΔΛΠ 17). Οι λειτουργικές χρεώνονται στα αποτελέσματα ενώ το μίσθιο των χρηματοδοτικών μισθώσεων καταχωρείται στα πάγια και στις υποχρεώσεις εκφρασμένο στην παρούσα αξία των μισθωμάτων. Το μηνιαίο μίσθωμα κατανέμεται σε μείωση της υποχρέωσης και σε χρέωση των τόκων (P&L).
Ανώματες Ακίνητοποιήσεις	Προβλέπεται ευρεία γκάμα εξόδων που χρεώνονται π.χ. Έξοδα Ερευνών κλπ(αποσβένονται σε 1-5 έτη)	Δεν κεφαλαιοποιούνται (IFRS 38) αλλά καταχωρούνται στο P&L
Συναλλαγματικές διαφορές		
Κοινή αντιμετώπιση στα αποτελέσματα χρήσεως. Εξαιρέση : Χρεωστικές συν/κές διαφορές από έντονα μεταβολές ΕΝ που βάσει Υπολογισμών Αποφάσεων αποσβένονται σταδιακά από 11--5 χρόνια (Greek GAAP). Επίσης χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές δανείων για απόκτηση περιουσιακών στοιχείων.		
Προσδιορισμός Κόστους Κτήσης		
Αποθέματα	FIFO, LIFO Weighted average, πρότυπο κόστος	FIFO, Weighted average (ΔΛΠ2)
Μεταγενέστερη Αποτίμηση		
Μερίσματα Πληρωτέα	Στην μίση μεταξύ της τιμής κτήσης και της τρέχουσας αξίας Εμφανίζονται στις Υποχρεώσεις του Ισολογισμού (αρκεί η έγκριση του Δ.Σ.)	Στην μίση μεταξύ της τιμής κτήσης και της καθαρής αξίας ρευστοποίησης Εμφανίζονται στην καθαρή θέση του Ισολογισμού. Μεταφέρονται στις υποχρεώσεις, μετά την έγκρισή τους από την Γ.Σ.
Φόροι Εισοδήματος Αναβαλλόμενοι Φόροι (Deferred Tax)	Πίνακας διαθέσεως αποτελεσμάτων Δεν καταχωρούνται Υπολογίζονται βάσει του Προσωπικού ΝΝ.2112/20 (40% της αποζημίωσης λόγω συνταξιοδότησης ανάλογα με τα έτη προϋπηρεσίας. Φορολογική πρόβλεψη, άρθρο 31 Ν.2238/94) (για τους υπαλλήλους που πρόκειται να αποχωρήσουν μέσα στο επόμενο έτος)	Δαπάνη στα αποτελέσματα χρήσεως Καταχωρούνται στον Ισολογισμό και στο P&L (ΔΛΠ12)
Προβλέψεις Αποζημίωσης Προσωπικού		Υπολογίζονται με αναλογιστική μελέτη για το σύνολο του προσωπικού (IAS 19) (actuarial valuation study for defined Benefit Pension plans) -κόστος αποχώρησης σε Π.Α.. -χρηματοοικονομικό κόστος

Ο παραπάνω πίνακας αποτυπώνει σημαντικές διαφορές μεταξύ των Ελληνικών

Λογιστικών Προτύπων και των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης και φανερώνει τις σημαντικές διαφορές που έχουν μεταξύ τους. Ακόμα, παρουσιάζει το πιο σύνθετο χαρακτήρα των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, που στοχεύει ωστόσο στη δημιουργία ομοιόμορφων και συγκρίσιμων οικονομικών καταστάσεων για την εξαγωγή όλων των δυνατών και χρήσιμων συμπερασμάτων από τους ενδιαφερόμενους χρήστες (Ντζανάτος, 2008). Σύμφωνα με την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων -IASC- (International Accounting Standards Committee), τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (ΔΛΠ) έχουν την δυνατότητα να εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις που καταρτίζουν χρηματοοικονομικές καταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών και των ασφαλιστικών εταιριών. Δηλαδή, έχουν σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι επαρκώς ευπροσάρμοστα, με απώτερο σκοπό την εφαρμογή και εναρμόνιση στις ανάγκες όλων των επιχειρήσεων.

3.2. Υφιστάμενες μελέτες και βιβλιογραφική επισκόπηση

Οι προηγούμενες εμπειρικές μελέτες που συγκρίνουν την ποιότητα των ΔΠΧΠ με τις εθνικές GAAP Οικονομικές Καταστάσεις έχουν εξάγει τόσο ασυνεπή όσο και μικτά συμπεράσματα. Οι εμπειρικές αυτές μελέτες μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις ευρείς και μεγάλες κατηγορίες:

- Μελέτες πριν το 2005 γύρω από την έγκριση των ΔΠΧΠ σε εθνικό πλαίσιο
- Μελέτες πριν το 2005 γύρω από την έγκριση των ΔΠΧΠ
- Μελέτες του 2005 γύρω από την υποχρεωτική υιοθέτηση των ΔΠΧΠ

Στην πρώτη κατηγορία οι μελέτες εξετάζουν τη σχέση αξίας των ΔΠΧΠ λογιστικών μέτρων σε σχέση με τα τοπικά GAAP (συμπεριλαμβανομένων των GAAP στις ΗΠΑ) και των αξιών τους πριν από το 2005 όταν έγινε υποχρεωτική υιοθέτηση των ΔΠΧΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η δεύτερη κατηγορία των μελετών διερευνά τη λογιστική ποιότητα των ΔΠΧΠ, συμπεριλαμβανομένων των μελετών των Horton (2007), Daske et al., (2007), Tsalavoutas et al. και Carpkun et al., (2008). Αυτές οι μελέτες εξετάζουν τον αντίκτυπο της υποχρεωτικής υιοθέτησης των ΔΠΧΠ σε ένα μεγάλο υποσύνολο χωρών της ΕΕ, Daske et al., (2007), και Tsalavoutas et. al και τα συμπεράσματά τους οδηγούν στο

γεγονός ότι τα οφέλη της αγοράς κεφαλαίων από τα ΔΠΧΠ εξαρτώνται από το εκάστοτε θεσμικό περιβάλλον και πλαίσιο των εξεταζόμενων χωρών.

Το τρίτο ρεύμα μελετών που συγκρίνουν την λογιστική ποιότητα των ΔΠΧΠ σε σχέση με τα εθνικά GAAP εξετάζουν το θέμα αυτό σε επίπεδο χωρών μετά την υποχρεωτική υιοθέτηση των ΔΠΧΠ. Οι Raananen et al. (2005) καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η ποιότητα της λογιστικής αυξάνεται στη Σουηδία μετά την υιοθέτηση των ΔΠΧΠ καθώς η σύνδεση της λογιστικής αξίας και των τιμών των μετοχών αυξάνεται σημαντικά μετά τη μεταβολή. Επιπλέον, μια σειρά άλλων μελετών (π.χ. Horton και Serafeim (2007b)) εξετάζει τις ετήσιες λογιστικές καταστάσεις και τα δελτία τύπου των εταιριών και βρίσκει ότι η υιοθέτηση των ΔΠΧΠ επιφέρει μια επιπρόσθετη αξία (incremental value) σε σχέση με τα εθνικά GAAP.

Είναι γεγονός ότι τα ΔΠΧΠ εφαρμόζονται από την πλειονότητα των κρατών διεθνώς, αλλά η συμμόρφωση ως προς αυτά εμφανίζει σημαντικές αποκλίσεις και ανεπάρκειες. Τα ΔΠΧΠ παρέχουν κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες γύρω από τις γνωστοποιήσεις που οφείλουν να ακολουθούν οι εταιρίες παγκοσμίως. Δύο από τους σημαντικότερους οργανισμούς στον κλάδο της λογιστικής, το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) και η Διεθνής Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC), έχουν εκφράσει σημαντικές ανησυχίες γύρω από το γεγονός ότι μεγάλος αριθμός εταιριών ισχυρίζεται ότι έχει συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις των ΔΠΧΠ ενώ στην πραγματικότητα τηρεί ένα μικρό αριθμό των απαιτήσεων που επιβάλλουν. Οι εμπειρικές μελέτες των Cairns (1999) και Street et al. (1999) επιβεβαιώνουν τις αμφιβολίες των δύο προαναφερόμενων διεθνών λογιστικών οργανισμών καθώς τα αποτελέσματα της έρευνας τους φανερώνουν ότι ο βαθμός συμμόρφωσης των επιχειρήσεων στα ΔΠΧΠ δεν είναι ικανοποιητικός. Επιπλέον, ένας σημαντικός αριθμός μελετών (Saudagaran και Diga, 1997) έχει εντοπίσει αποκλίσεις στις λογιστικές πρακτικές που ακολουθούνται γύρω από τα ΔΠΧΠ από χώρα σε χώρα.

Η συμμόρφωση με τους κανόνες γνωστοποίησης που επιβάλλονται και προβλέπονται από τα ΔΠΧΠ εξαρτάται από ένα πολύ μεγάλο αριθμό τόσο εξωτερικών παραγόντων, όσο και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των επιχειρήσεων. Στους εξωτερικούς παράγοντες εμπεριέχονται κυρίως συγκεκριμένοι πολιτιστικοί παράγοντες καθώς και το εκάστοτε νομικό σύστημα που ισχύει σε κάθε χώρα. Οι Street et al. (1999) εξέτασαν τόσο το βαθμό συμμόρφωσης όσο και τον τύπο και την σημασία της μη

συμμόρφωσης με τους κανόνες αποκάλυψης που επιβάλλονται από τα ΔΠΧΠ. Το δείγμα τους εμπεριείχε 49 μεγάλες επιχειρήσεις από 12 χώρες για το έτος 1996. Ακόμα, μελετήθηκαν 10 ΔΠΧΠ και τα εμπειρικά αποτελέσματα κατέδειξαν ότι από τις 49 εταιρίες του δείγματος μόλις οι 20 συμμορφώνονταν πλήρως με τα ΔΠΧΠ.

Νεότερες σχετικά μελέτες αποδεικνύουν ότι ο βαθμός συμμόρφωσης με τα ΔΠΧΠ βελτιώνεται σημαντικά με το πέρασμα των ετών. Ο Owusu-Ansah (2000) ερεύνησε την συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τις υποχρεωτικές απαιτήσεις λογιστικής αποκάλυψης στην Ζιμπάμπουε. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι επιχειρήσεις ακολουθούν σχεδόν πλήρως τις απαιτήσεις των ΔΛΠ 2,4,7,8 και 19, ενώ για το ΔΛΠ 18 οι επιχειρήσεις εμφάνισαν πλήρη βαθμό συμμόρφωσης. Από την άλλη παρουσιάστηκαν και περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις γνωστοποίησης των ΔΛΠ 10-12, 14, 16, 17, 21-23 και 26-28.

Μεγάλος αριθμός μελετών που έχει πραγματοποιηθεί γύρω από την εφαρμογή των ΔΛΠ στην ελληνική πραγματικότητα (π.χ. έρευνα των Κ. Καραμάνη και Β. Παπαδάκη σε 340 ορκωτούς ελεγκτές και οικονομικούς διευθυντές εισηγμένων εταιρειών στο ΧΑ αναφορικά με τις επιπτώσεις και τα προβλήματα από την εφαρμογή των ΔΛΠ) έχει καταδείξει ιδιαίτερα σημαντικά σημεία και προβληματισμούς γύρω από τα προβλήματα και τα περιθώρια βελτίωσης της εφαρμογής των ΔΛΠ. Τα αποτελέσματα της έρευνας αποδεικνύουν ότι τα ΔΛΠ υπερτερούν των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων έναν μεγάλο αριθμό κριτηρίων, αλλά η εφαρμογή τους συνοδεύτηκε από μια σειρά προβλημάτων και δυσκολιών, όπως η έλλειψη επαρκούς καθοδήγησης και της χάραξης στρατηγικών κατευθύνσεων, η έλλειψη των καταρτισμένων λογιστών και ελεγκτών, η ανεπάρκεια ομοιομορφίας στην εφαρμογή και τα αξιολογικά περιθώρια δημιουργικής λογιστικής. Ακόμα, στελέχη της αγοράς ισχυρίζονται ότι το θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο δεν έχει εναρμονιστεί απόλυτα για την αποτελεσματική και ακριβή εφαρμογή των ΔΛΠ.

Πιο συγκεκριμένα, οι φορολογικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή των ΔΛΠ έχουν σημαντικές ελλείψεις και στερούνται σε πληρότητα και απλότητα, αφήνοντας έτσι περιθώρια αμφισβητήσεων. Επίσης, κυριαρχεί η άποψη για τον άμεσο και πλήρη εκσυγχρονισμό των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων για τις μη εισηγμένες επιχειρήσεις, στην κατεύθυνση διόρθωσης διαφορών που δεν δικαιολογούνται από τα

ΔΛΠ. Η παράλληλη ύπαρξη δύο τόσο διαφορετικών λογιστικών μοντέλων θεωρείται ότι επιφέρει έντονο και αθέμιτο ανταγωνισμό μεταξύ των εταιρειών.

Από την άλλη πλευρά, η έρευνα εντοπίζει και σημαντικές θετικές επιπτώσεις στην εσωτερική οργάνωση και λειτουργία των εταιριών καθώς τα ΔΛΠ εκτιμάται ότι παρέχουν σημαντική πληροφόρηση για τη ορθή λήψη επιχειρηματικών και στρατηγικών αποφάσεων αναδεικνύοντας επιχειρηματικούς κινδύνους και άλλες αδυναμίες των εταιριών και συντελούν αποφασιστικά στη διευκόλυνση της διεθνοποίησης των ελληνικών επιχειρήσεων και στην εξυγίανση της πιστοληπτικής τους ικανότητας. Αξίζει να σημειωθεί ότι, οι ελεγκτές εκτιμούν ότι η σύνταξη ποιοτικών ελέγχων επί του έργου τους μπορεί να συνδράμει στην ενίσχυση της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης αλλά και στην προστασία του επαγγέλματος. Ακόμα, ισχυρίζονται ότι ένα άρτιο και ολοκληρωμένο σύστημα εποπτείας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ολοκληρώνεται από τη λειτουργία ενός πειθαρχικού συμβουλίου, κάτι το οποίο αποτελεί πάγια τακτική στα περισσότερα αναπτυσσόμενα κράτη του πλανήτη που εφαρμόζονται τα ΔΠΧΠ.

3.3. Χαρακτηριστικά και αδυναμίες των ΔΛΠ

Τα ΔΛΠ έχουν αξιολογηθεί ιδιαίτερα θετικά από την πλειονότητα των ελεγκτών και των λογιστών στα τέσσερα κύρια ποιοτικά χαρακτηριστικά τους: κατανοητότητα, συνάφεια, αξιοπιστία και συγκρισιμότητα. Επιπλέον, είναι γεγονός ότι τα ΔΛΠ υπερέχουν σε μεγάλο βαθμό των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων (ΕΛΠ) όχι μόνο στα ίδια ποιοτικά χαρακτηριστικά αλλά και σε έναν ακόμα σημαντικό αριθμό κριτηρίων, όπως η προάσπιση των συμφερόντων των δανειστών και των μετόχων, ο βαθμός εφαρμογής της οικονομικής σκέψης κ.α. Τα αποτελέσματα αυτά είναι ιδιαίτερα θετικά, λαμβάνοντας υπόψη το χαμηλό επίπεδο προετοιμασίας για την ορθή χρήση των ΔΛΠ και την δυσκολία του εγχειρήματος.

Η εφαρμογή των ΔΛΠ συνοδεύεται από μια σειρά προβλημάτων και αδυναμιών, που παρουσιάζονται συνοπτικά παρακάτω:

- Ανεπαρκής εναρμόνιση θεσμικού - νομοθετικού πλαισίου

- Ελλιπής ενημέρωση και πληροφόρηση ελεγκτών και λογιστών για τα ΔΛΠ σε ό,τι αφορά τις τεχνικές λεπτομέρειες εφαρμογής τους.
- Λόγω της ευρείας χρήσης επαγγελματικής κρίσης αναγνωρίζεται από στελέχη της αγοράς και οικονομικούς φορείς ότι τα ΔΛΠ παρέχουν τη δυνατότητα παρουσίασης επιθυμητών λογιστικών μεγεθών.
- Η ταυτόχρονη χρήση ΔΛΠ και ΕΛΠ από εισηγμένες και μη εισηγμένες εταιρείες, λόγω της διαφορετικότητας των δύο λογιστικών πλαισίων και της αδυναμίας κατάλληλης σύγκρισης, δημιουργεί σημαντικά προβλήματα στην αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς και του οικονομικού συστήματος αλλά και οδηγεί αρκετές φορές στην δημιουργία αθέμιτου και έντονου ανταγωνισμού.

3.4. Προτάσεις διαχρονικής και συνεχούς βελτίωσης της εφαρμογής των ΔΛΠ

Η ανάλυση της πλειονότητας των εμπειρικών μελετών και ερευνών έχει οδηγήσει στην δημιουργία ορισμένων σημαντικών συμπερασμάτων για τη διαμόρφωση πολιτικής βελτίωσης και τη λήψη κατάλληλων μέτρων. Ορισμένα από τα ζητήματα είναι άμεσης σημασίας, ενώ άλλα εντάσσονται στο ευρύτερο πλαίσιο αναμόρφωσης για την αποτελεσματική εφαρμογή των ΔΛΠ:

- Δημιουργία αναγκαίων εμπλεκόμενων υπουργείων και αρμόδιων εποπτικών-ρυθμιστικών φορέων.
- Επαναπροσδιορισμός και αναμόρφωση του υφιστάμενου νομοθετικού περιβάλλοντος εφαρμογής των ΔΛΠ, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών ρυθμίσεων και τροποποιήσεων, για τον εντοπισμό και τη διόρθωση υπαρχόντων αδυναμιών και δυσχερειών.
- Προώθηση κατάλληλης κουλτούρας-νοοτροπίας και δημιουργία μηχανισμών για την άμεση επίλυση προβλημάτων που εμφανίζονται κατά την εφαρμογή

των ΔΛΠ, όπως για παράδειγμα ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ ΕΛΤΕ, υπουργείου Ανάπτυξης και των αρμόδιων φορολογικών αρχών.

- Λήψη επιπρόσθετων μέτρων για την αναβάθμιση των ΕΛΠ (Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και σχετικές διατάξεις του ΚΝ 2190/1920) και την ελάττωση των διαφορών που υπάρχουν με τα ΔΛΠ. Με τις παραπάνω τροποποιήσεις θα επέλθει περιορισμός του κόστους για κύριους τομείς της οικονομικής λειτουργίας (λογιστικά/μηχανογραφικά συστήματα, κινητικότητα στην αγορά εργασίας κ.α.) από την εφαρμογή δύο έντονα διαφορετικών πλαισίων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης αλλά και θα αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά ζητήματα αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ εταιρειών που εφαρμόζουν διαφορετικά λογιστικά πλαίσια (ΕΓΛ και ΔΛΠ).
- Λήψη απαραίτητων μέτρων για την ισχυροποίηση των αρμόδιων εποπτικών - ρυθμιστικών αρχών γύρω από την εμπιστοσύνη, τη στελέχωση και την ανεξαρτησία από πολιτικοοικονομικούς φορείς εξουσίας, καθώς και για τη διαφάνεια στη λειτουργία και την εφαρμογή τους, ώστε να βελτιωθεί η δημόσια εικόνα τους και να κυριαρχήσει περιβάλλον εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ των υποκειμένων στη δικαιοδοσία τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Λογιστική παρακολούθηση των άυλων περιουσιακών στοιχείων με βάση το ΔΛΠ 38

4.1. Σκοπός και πεδίο εφαρμογής

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 αναφέρεται στην αναγκαία λογιστική παρακολούθηση που πρέπει να ακολουθείτε, καθώς και την πληροφόρηση που παρέχει για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία μιας οικονομικής μονάδας. Σήμερα εφαρμόζεται με την μορφή και τις τροποποιήσεις που του έχουν γίνει μετά τον Μάρτιο του 2004, όταν αναθεωρήθηκε η πρώτη του μορφή που είχε εκδοθεί το 1998. Αναλυτικότερα, το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 καθορίζει τις αναγκαίες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρεί ένα περιουσιακό στοιχείο όχι μόνο για να αναγνωριστεί ως άυλο, αλλά και για να παρουσιαστεί ως άυλο στον ισολογισμό των επιχειρήσεων. Ακόμα, πραγματοποιεί διάκριση γύρω από τον τρόπο απόκτησης του παγίου και καθορίζει όχι μόνο τον τρόπο της αρχικής αναγνώρισης του στοιχείου, αλλά και την μεταγενέστερη αποτίμησή του. Καταληκτικά, εμπεριέχει όλες τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να περιλαμβάνει και να ακολουθεί μία επιχειρηματική μονάδα στις σημειώσεις της για τα ζητήματα που αφορούν τα άυλα περιουσιακά στοιχεία.

Βασικός σκοπός του Προτύπου αυτού είναι η διασφάλιση ότι τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αντιμετωπίζονται ομοιόμορφα από όλες τις επιχειρήσεις και για το σκοπό αυτό καθορίζει μια αναλυτική παράθεση της λογιστικής πρακτικής που πρέπει να εφαρμόζει μία οντότητα σε κάθε ζήτημα που θα προκύψει αναφορικά με τα άυλα στοιχεία του ενεργητικού της (σχετικές δαπάνες, τρόποι απόσβεσης κλπ).

Το Δ.Λ.Π. 38 εφαρμόζεται από όλες τις επιχειρήσεις που καταρτίζουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης κατά τον λογιστικό χειρισμό των άυλων στοιχείων του ενεργητικού. Κατ' εξαίρεση το Πρότυπο αυτό δεν εφαρμόζεται για τα:

- άυλα στοιχεία που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής ενός άλλου

Προτύπου, όπως η υπεραξία που αναγνωρίζεται κατά την εξαγορά μίας επιχειρηματικής μονάδας (η οποία ρυθμίζεται από το Δ.Π.Χ.Π. 3) και οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις (οι οποίες ρυθμίζονται από το Δ.Λ.Π. 12),

- τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, η λογιστική αντιμετώπιση των οποίων ρυθμίζεται από τα Δ.Λ.Π. 32 και 39,
- τα μεταλλευτικά δικαιώματα και οι δαπάνες εξόρυξης φυσικών πόρων (δαπάνες για ανάπτυξη και εξόρυξη ορυκτών, πετρελαίου, φυσικού αερίου και όμοιων μη ανανεώσιμων πόρων) που καλύπτονται από το Δ.Π.Χ.Π. 6 “Εξερεύνηση και αξιολόγηση μεταλλευτικών πόρων”.

Ωστόσο, υπάρχει και μια σειρά περιπτώσεων στις οποίες δεν εφαρμόζεται το παρόν Πρότυπο καθώς συμβαίνει ένα άλλο Πρότυπο να καθορίζει έναν συγκεκριμένο λογιστικό χειρισμό για έναν συγκεκριμένο τύπο άυλου περιουσιακού στοιχείου:

- άυλα περιουσιακά στοιχεία που διαθέτει μια επιχείρηση για πώληση κατά την συνήθη πορεία της επιχείρησης (ΔΛΠ 2 Αποθέματα και ΔΛΠ 11 Συμβάσεις κατασκευής)
- αναβαλλόμενα φορολογικά εισοδήματα (ΔΛΠ 12 Φόροι εισοδήματος)
- μισθώσεις που εντάσσονται στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 17 Μισθώσεις
- περιουσιακά στοιχεία που δημιουργούνται από παροχές σε εργαζομένους (ΔΛΠ 19 Παροχές σε εργαζομένους)
- χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 32
- στην υπεραξία που αποκτάται όταν πραγματοποιείται συνένωση δύο επιχειρηματικών μονάδων (ΔΠΧΠ 3)
- στο αναβαλλόμενο κόστος απόκτησης και σε άυλα περιουσιακά στοιχεία που δημιουργούνται από τα συμβατικά δικαιώματα με βάση ασφαλιστήρια συμβόλαια που εντάσσονται στο ΔΠΧΠ 4
- σε μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία που καθορίζονται ως

κατεχόμενα προς πώληση και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 5.

4.2. Ορισμός άυλου περιουσιακού στοιχείου και κριτήρια αναγνώρισης

Το Δ.Λ.Π. 38 αναφέρει ρητά ότι για να αναγνωρισθεί ένα στοιχείο ως άυλο περιουσιακό στοιχείο του ενεργητικού μίας επιχείρησης θα πρέπει να συντρέχουν όλα τα παρακάτω κριτήρια:

- Να είναι διακριτό (έννοια της αναγνωσιμότητας)

Ένα άυλο στοιχείο είναι διακριτό όταν είναι διαχωρίσιμο, έχει δηλαδή την δυνατότητα να διαχωριστεί ή να διαιρεθεί από την υπόλοιπη περιουσία της οικονομικής οντότητας, να πωληθεί, να μεταβιβασθεί, να εκμισθωθεί ή να ανταλλαχθεί, είτε αυτόνομα, είτε σε συνδυασμό με κάποιο άλλο περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση. Ακόμα, το περιουσιακό στοιχείο καλύπτει το κριτήριο της αναγνωσιμότητας όταν προκύπτει από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα, ανεξαρτήτως από το εάν αυτά είναι μεταβιβάσιμα ή διαχωρίζονται από την υπόλοιπη επιχειρηματική μονάδα ή από άλλα δικαιώματα και δεσμεύσεις.

Ο λόγος που πρέπει ένα άυλο στοιχείο να είναι διακριτό, είναι για να διαχωρίζεται από την υπεραξία που προκύπτει κατά την εξαγορά επιχειρήσεων όπως εμφανίζεται στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις όπως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής και στις απαιτήσεις του Δ.Π.Χ.Π. 3. Πιο συγκεκριμένα, το Πρότυπο αυτό καθορίζει την υπεραξία ως “τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που μπορούν να προκύψουν από περιουσιακά στοιχεία που δεν γίνεται να αναγνωριστούν και να καταχωρηθούν ξεχωριστά”. Η έννοια της αναγνωσιμότητας υφίσταται όταν οι επιχειρήσεις έχουν την δυνατότητα να ξεχωρίσουν τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη ενός συγκεκριμένου άυλου περιουσιακού στοιχείου από πιθανά μελλοντικά οφέλη άλλων στοιχείων του ενεργητικού.

- Η επιχειρηματική μονάδα να έχει τον έλεγχο

Μία επιχείρηση θεωρείται ότι έχει τον έλεγχο ενός περιουσιακού στοιχείου όταν μπορεί να απολαμβάνει τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που αυτό δημιουργεί και παράλληλα να απαγορεύει σε τρίτους την πρόσβαση στα οφέλη αυτά. Αν και είναι πιο εύκολο να αποδειχθεί ο έλεγχος του στοιχείου όταν απορρέει από νόμιμα δικαιώματα (πχ όταν αποκτάται με αγοραπωλησία), μπορεί να δηλώνεται και χωρίς αυτά (όπως στην περίπτωση της τεχνογνωσίας). Όταν υπάρχει απουσία νομικών δικαιωμάτων είναι πολύ δυσκολότερο να αποδειχτεί ο έλεγχος. Υπάρχουν βέβαια και οι περιπτώσεις που παρότι η επιχείρηση ασκεί ουσιαστικό έλεγχο στην ύλη πηγή, στην πράξη είναι πολύ δύσκολο να το αποδείξει. Πιο συγκεκριμένα, σε περιπτώσεις επιχειρήσεων που κατέχουν ερευνητικό δυναμικό και έχει σημαντική συνεισφορά στις μελλοντικές ροές της επιχείρησης είναι δύσκολο να αναγνωριστεί ως άυλο περιουσιακό στοιχείο καθώς υπάρχει περίπτωση το προσωπικό να αποχωρήσει από αυτές.

- Να υπάρχουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη από τη χρήση του

Η χρήση ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου μπορεί να δημιουργήσει μελλοντικά οφέλη που να εμφανίζονται είτε με την μορφή εσόδων από τις πωλήσεις προϊόντων ή υπηρεσιών, είτε με την εξοικονόμηση του κόστους μίας δραστηριότητας της επιχείρησης, είτε ως άλλου είδους οφέλη που προέρχονται από την χρήση του περιουσιακού στοιχείου από την επιχείρηση. Ένα στοιχείο που ικανοποιεί τον ορισμό του άυλου περιουσιακού στοιχείου, όπως αυτός ορίζεται από τα ΔΛΠ, πρέπει να αναγνωρίζεται ως τέτοιο, μόνο εφόσον είναι πιθανό ότι θα προκύψουν από τη χρήση του μελλοντικά οικονομικά οφέλη που θα εισρεύσουν στην επιχείρηση και παράλληλα πρέπει να μπορεί να υλοποιηθεί μία αξιόπιστη εκτίμηση του κόστους.

Η διοίκηση της επιχείρησης έχει τη μεγαλύτερη συνεισφορά στο βαθμό εκτίμησης της πιθανότητας δημιουργίας μελλοντικών εισροών από τη χρήση του άυλου, καθώς και το ύψος αυτών αλλά και να θεμελιώσει τα κρίσιμα συμπεράσματά της σε βάσιμες υποθέσεις. Οι εκτιμήσεις γίνονται σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία που έχει η διοίκηση και αντιπροσωπεύουν την ορθή εκτίμηση σχετικά με το πλαίσιο

των οικονομικών συνθηκών και καταστάσεων που επικρατούν κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του στοιχείου του ενεργητικού. Επιπρόσθετα, η εκτίμηση γύρω από το κόστος απόκτησης του άυλου κρίνεται αντιπροσωπευτική και αξιόπιστη όταν πληρούνται οι συγκεκριμένες προϋποθέσεις που ορίζονται από το Δ.Λ.Π. 38 ανάλογα με τον τρόπο απόκτησης.

4.3. Αναγνώριση και επιμέτρηση

Το Πρότυπο 38 ορίζει ρητά ότι η αρχική αναγνώριση ενός άυλου περιουσιακού στοιχείου θα πρέπει να γίνεται στο κόστος. Με βάση την αναθεώρηση του που έχει πραγματοποιηθεί για την αρχική αναγνώριση έχουν επιβληθεί τα εξής:

- Τα αναμενόμενα οικονομικά οφέλη πρέπει να εισρεύσουν στην επιχείρηση και για το σκοπό αυτό η εκάστοτε επιχειρηματική μονάδα πρέπει να πραγματοποιεί συχνές εκτιμήσεις αυτής της πιθανότητας με τη χρήση λογικών και υποστηρίξιμων υποθέσεων. Οι προαναφερθέντες εκτιμήσεις αντιπροσωπεύουν τις εκτιμήσεις της διοίκησης σχετικά με τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του άυλου παγίου.
- Η μέτρηση του κόστους πρέπει να είναι αξιόπιστη

Το Δ.Λ.Π. 38 διακρίνει την αρχική αναγνώριση των άυλων στοιχείων ανάλογα με τους κάτωθι τρόπους απόκτησής τους:

- την μεμονωμένη απόκτηση άυλων στοιχείων του ενεργητικού
- την απόκτησή τους ως μέρος της εξαγοράς μίας επιχείρησης
- την απόκτησή τους με τη βοήθεια κρατικής επιχορήγησης
- την απόκτησή τους με ανταλλαγή περιουσιακών στοιχείων
- τα εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία.

4.3.1. Μεμονωμένη κτήση άυλων στοιχείων ενεργητικού

Στην περίπτωση όπου ένα άυλο στοιχείο αποκτάται μεμονωμένα, η αναγνώριση πραγματοποιείται στο ποσό που καταβλήθηκε. Η τιμή του άυλου αντανακλά τις προσδοκίες σχετικά με την πιθανότητα ότι τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν τελικά στην επιχειρηματική οντότητα. Επομένως, στην περίπτωση αυτή το Δ.Λ.Π. 38 θεωρεί ότι το κριτήριο της πιθανότητας απόκτησης μελλοντικών ροών από τη χρήση του ικανοποιείται πάντα και ότι η αποτίμηση του κόστους του άυλου είναι αξιόπιστη, ειδικά στην περίπτωση όπου το τίμημα της αγοράς είναι με τη μορφή μετρητών.

Το κόστος του άυλου εμπεριέχει την τιμή αγοράς του (μαζί με τους φόρους, τους δασμούς και τους μη επιστρεπτέους φόρους, αφού όμως αφαιρεθούν οι διάφορες εκπτώσεις) αλλά και τα έξοδα που συνδέονται άμεσα με την προετοιμασία του ώστε να είναι έτοιμο για χρήση, όπως για παράδειγμα μεταφορικά ή έξοδα που απαιτούνται για να ελεγχθεί ότι λειτουργεί σωστά. Ωστόσο, μπορεί να υφίστανται και κόστη που μπορεί να αφορούν άμεσα το άυλο, αλλά δεν αυξάνουν το κόστος κτήσης του. Πιο συγκεκριμένα, τέτοια κόστη αποτελούν το κόστος παρουσίασης ενός προϊόντος ή υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων για διαφήμιση και προωθητικές ενέργειες, τα γενικά διοικητικά κόστη, οι αρχικές ζημίες μέχρι να αποδώσει το άυλο στοιχείο κτλ.

Σε περίπτωση που η πληρωμή για ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο αναβάλλεται πέρα από τα συνήθη πιστωτικά όρια, το κόστος του είναι η ισοδύναμη τοις μετρητοίς τιμή. Η διαφορά ανάμεσα στην ισοδύναμη τιμή σε μετρητά και το τίμημα που καταβλήθηκε αναγνωρίζεται ως έξοδο τόκου καθ'όλη την περίοδο της πίστωσης, εκτός αν ικανοποιούνται τα κριτήρια γύρω από τον χειρισμό της κεφαλαιοποίησης που ορίζει το Δ.Λ.Π 23 “Κόστος Δανεισμού”, οπότε και κεφαλαιοποιείται.

4.3.2. Απόκτηση ως μέρος της εξαγοράς μίας επιχείρησης

Το Δ.Π.Χ.Π. 3 είναι το αρμόδιο για τη ρύθμιση όλων τα λογιστικών ζητημάτων που μπορεί να προκύψουν κατά τη συνένωση δύο επιχειρηματικών μονάδων. Προβλέπει ότι τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται κατά την εξαγορά μίας επιχείρησης, πρέπει να αποτιμώνται στην εύλογη αξία που αυτά έχουν κατά την

ημερομηνία της συγχώνευσης. Η εύλογη αξία του άυλου, αντίστοιχα με την τιμή, είναι αυτή που αντανακλά τις προσδοκίες της αγοράς για την πιθανότητα ότι τα αναμενόμενα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που ενσωματώνονται στο περιουσιακό στοιχείο θα εισρεύσουν στην οικονομική οντότητα. Συνεπώς, ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο έχει την δυνατότητα να αναγνωρισθεί ξεχωριστά από την υπεραξία (και ανεξάρτητα από το εάν εμφανίζεται στις οικονομικές καταστάσεις της εξαγοραζόμενης επιχείρησης) εφόσον ο προσδιορισμός της εύλογης αξίας του είναι αξιόπιστος καθώς το κριτήριο της πιθανής εισέλευσης μελλοντικών ωφελειών ενσωματώνεται στην εύλογη αξία. Επιπλέον, το ΔΛΠ 38 καθορίζει την ιεραρχία για την αξιολόγηση της εκτιμώμενης εύλογης αξίας και διακρίνει δύο περιπτώσεις, ανάλογα με το εάν υπάρχει ή όχι ενεργός αγορά :

- Εάν υπάρχει ενεργός αγορά:

Στην περίπτωση αυτή, το πλέον αξιόπιστο κριτήριο αξιολόγησης της εύλογης αξίας είναι οι χρηματιστηριακές τιμές αντίστοιχων στοιχείων του άυλου ενεργητικού. Εάν δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις τρέχουσες τιμές διαπραγμάτευσης των άυλων, τότε ως βάση χρησιμοποιείται η τιμή της πλέον πρόσφατης όμοιας συναλλαγής, με την προϋπόθεση ότι δεν μεσολάβησε ουσιώδης μεταβολή στις συνθήκες του οικονομικού περιβάλλοντος από τη μέρα εκείνη.

- Εάν δεν υπάρχει ενεργός αγορά:

Στην πραγματικότητα πρόκειται για την πιο συνηθισμένη περίπτωση, αφού η αγοραπωλησία άυλων περιουσιακών στοιχείων παρουσιάζει ιδιαιτερότητες που δυσκολεύουν τη δημιουργία μίας ομοιογενούς αγοράς. Η αξία πολλών άυλων στοιχείων, όπως τα εκδοτικά δικαιώματα, τα εμπορικά σήματα, οι πατέντες κ.α., διαμορφώνεται με βάση τη μοναδικότητά τους. Επιπλέον, οι τιμές διαπραγματεύονται μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών και έτσι είναι δύσκολο να βρεθούν τέτοιου είδους πληροφορίες. Γι' αυτό και το Πρότυπο καθορίζει ότι η αξιολόγηση του άυλου πρέπει να πραγματοποιείται σε μία βάση που να αντικατοπτρίζει το τίμημα που επιθυμεί να πληρώσει ο αγοραστής για την απόκτηση του, με την προϋπόθεση ότι τα δύο συναλλασσόμενα μέρη πράττουν με τη θέληση τους και έχουν λάβει την καλύτερη δυνατή πληροφόρηση.

Το πρότυπο ορίζει επίσης, ότι σε περίπτωση που οι οικονομικές οντότητες καταφεύγουν συχνά σε αγοραπωλησίες μοναδικών άυλων στοιχείων του ενεργητικού της, μπορούν να έχουν αναπτύξει κάποιες από τις γενικά παραδεκτές τεχνικές αξιολόγησης περιουσιακών στοιχείων, όπως η προεξόφληση των ελεύθερων ταμειακών ροών, οι πολλαπλασιαστές κ.α. (για παράδειγμα, οι εκδοτικοί τίτλοι συνήθως αξιολογούνται με τη μέθοδο των πολλαπλασιαστών). Οι προαναφερθέντες τεχνικές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αρχική επιμέτρηση ενός αποκτηθέντος άυλου σε συνένωση επιχειρήσεων αν ο σκοπός τους είναι η εκτίμηση της εύλογης αξίας και αν αντιπροσωπεύουν υφιστάμενες συναλλαγές και πρακτικές στον κλάδο που ανήκει το περιουσιακό στοιχείο.

Από την άλλη πλευρά, σε περίπτωση που το άυλο περιουσιακό στοιχείο δεν μπορεί να αξιολογηθεί αξιόπιστα κατά τη συνένωση, τότε δεν αναγνωρίζεται μεμονωμένα αλλά συμπεριλαμβάνεται στο ποσό της υπεραξίας.

4.3.3. Απόκτηση με τη βοήθεια κρατικής επιχορήγησης

Σε ορισμένες περιπτώσεις, ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο μπορεί να αποκτηθεί δωρεάν ή έναντι τεκμαρτής αντιπαροχής, μέσω μία κρατικής επιχορήγησης. Αυτό μπορεί να υλοποιηθεί, όταν το κράτος μεταβιβάζει ή διαθέτει σε μια επιχείρηση άυλα περιουσιακά στοιχεία. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν άυλα στοιχεία όπως τα δικαιώματα προσγείωσης και απογείωσης αεροπορικών εταιριών, άδειες λειτουργίας ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών σταθμών, ποσοτώσεις, άδειες εισαγωγής προϊόντων, δικαιώματα πρόσβασης σε άλλους περιορισμένους χώρους και άλλα άυλα στοιχεία τέτοιου είδους, που κατά κάποιο τρόπο μεταβιβάζονται από το κράτος στην επιχείρηση.

Οι κρατικές επιχορηγήσεις ρυθμίζονται από το Δ.Λ.Π. 20, το οποίο προβλέπει ότι η αρχική αναγνώριση των άυλων περιουσιακών στοιχείων μπορεί να γίνει είτε στην εύλογη αξία τους είτε σε μία ενδεικτική αξία που να συμπεριλαμβάνει και τις άμεσα αποδοτέες δαπάνες που χρειάζονται ώστε να προετοιμασθεί για χρήση. Ο τρόπος που θα επιλεγεί πάντως, πρέπει να εφαρμοστεί ομοιόμορφα από την επιχειρηματική οντότητα για όλα τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που θα αποκτηθούν κατά αυτόν τον τρόπο.

Είναι γεγονός ότι η μέτρηση της εύλογης αξίας όλων των αδειών που

παρέχονται από μία κυβέρνηση δεν είναι πάντοτε αξιόπιστη καθώς μπορεί να έχουν διατεθεί με μηδενικό αντάλλαγμα, να μην είναι μεταβιβάσιμες ή να μπορούν να αγοραστούν και να πουληθούν μόνον ως μέρος μίας επιχείρησης. Για παράδειγμα, εάν κλείσει μια αεροπορική εταιρία, τα δικαιώματα χρήσης των αεροδρομίων χάνονται και επειδή δεν υφίσταται οργανωμένη δευτερογενή αγορά που να μπορούν να διαπραγματεύονται (παρόλο που συχνά αναπτύσσεται και μαύρη αγορά αμφίβολης νομιμότητας), η εύλογη αξία τους εκτιμάται με ιδιαίτερη δυσκολία.

4.3.4. Απόκτηση με ανταλλαγή άλλων περιουσιακών στοιχείων

Η ανταλλαγή άυλων περιουσιακών στοιχείων πραγματοποιείται μεταξύ δύο επιχειρήσεων, όταν η μία έχει στην κατοχή της άυλα που πλέον δε χρειάζεται ή δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιήσει και η άλλη κατέχει άλλα πλεονάζοντα περιουσιακά στοιχεία (άυλα ή ενσώματα). Τέτοιου είδους ανταλλαγές είναι συνήθεις μεταξύ αεροπορικών εταιριών καθώς ανταλλάσσουν τα δικαιώματα χρήσης των αεροδρομίων, και σε εκδοτικούς οίκους, που ανταλλάσσουν τίτλους εφημερίδων.

Το Δ.Λ.Π. 38 ορίζει ρητά ότι όλα τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που ανταλλάσσονται με αντάλλαγμα μη χρηματικά στοιχεία ή με συνδυασμό χρηματικών και μη στοιχείων, θα αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, εκτός εάν:

- η συναλλαγή στερείται εμπορικής ουσίας
- η εκτίμηση της εύλογης αξίας των στοιχείων που ανταλλάσσονται είναι αναξιόπιστη

Στην περίπτωση όπου η αποτίμηση του άυλου είναι αδύνατη, το κόστος του εξισώνεται με τη λογιστική αξία του στοιχείου που παραχωρείται και έτσι δεν αναγνωρίζεται ούτε κέρδος, ούτε ζημία ανταλλαγής.

Εάν είναι δυνατός ο αξιόπιστος προσδιορισμός της εύλογης αξίας τόσο του στοιχείου που παραχωρείται όσο και αυτού που αποκτάται, τότε η αξία του στοιχείου που παραχωρείται αποτελεί το κόστος ανταλλαγής, εκτός εάν η εύλογη αξία του αποκτώμενου άυλου είναι πιο έκδηλη.

4.3.5. Εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα περιουσιακά στοιχεία (ιδιοπαραγωγή)

Ως προς την αναγνώριση των εσωτερικώς δημιουργούμενων άυλων περιουσιακών στοιχείων ανακύπτουν προβλήματα και δυσκολίες που εντοπίζονται σε δύο κυρίως άξονες:

- εάν πληροί τα κριτήρια αναγνωσιμότητας ως ένα αυτόνομο περιουσιακό στοιχείο που θα δημιουργήσει μελλοντικά οικονομικά οφέλη στην επιχείρηση
- εάν ο προσδιορισμός του κόστους είναι αξιόπιστος, ειδικά σε περιπτώσεις όπου το κόστος δημιουργίας του άυλου είναι αδύνατο να διακριθεί από το γενικότερο κόστος με το οποίο επιβαρύνεται η οικονομική μονάδα για να διατηρήσει ή να αυξήσει την εσωτερικώς δημιουργούμενη υπεραξία της.

Για να αποφευχθεί μία ανάρμοστη και λανθασμένη λογιστική αναγνώριση και αντιμετώπιση ενός εσωτερικώς δημιουργούμενου άυλου περιουσιακού στοιχείου, το Δ.Λ.Π. 38 καθορίζει ρητά ότι εκτός από τις γενικές προϋποθέσεις αρχικής αναγνώρισης ενός άυλου, όπως αυτές αναφέρθηκαν παραπάνω, πρέπει να συντρέχουν επίσης τα ακόλουθα:

- να πληρούνται κριτήρια που αποδεικνύουν ότι η ανάπτυξη του άυλου βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο
- η εξέλιξη του άυλου να είναι οικονομικά βιώσιμη
- να περιλαμβάνει μόνον τα άμεσα αποδοτέα κόστη.

Όσον αφορά τον βαθμό ανάπτυξης του άυλου υπάρχουν διαφοροποιήσεις ανάλογα με το εάν αυτό βρίσκεται σε φάση έρευνας ή σε φάση ανάπτυξης.

4.3.5.1. Φάση έρευνας

Ως “έρευνα” αναφέρεται η πρωτότυπη και συστηματική εξέταση που αναλαμβάνεται με την προοπτική να αποκτήσει η επιχείρηση νέα επιστημονική ή τεχνική γνώση και αντίληψη. Εάν λοιπόν το άυλο βρίσκεται σε φάση έρευνας, δεν μπορεί να καταχωρηθεί στο ενεργητικό της επιχείρησης, καθώς δεν μπορεί να αποδειχθεί

ότι το στοιχείο αυτό πιθανώς να δημιουργήσει μελλοντικά οικονομικά οφέλη για αυτή. Συνεπώς, οι δαπάνες που σχετίζονται με την έρευνα οφείλουν να αναγνωρίζονται ως έξοδα τη στιγμή που πραγματοποιούνται.

4.3.5.2. Φάση ανάπτυξης

Ως “φάση ανάπτυξης” ορίζεται η περίοδος όπου λαμβάνει χώρα η εφαρμογή των ευρημάτων της έρευνας ή άλλης γνώσης σε ένα πρόγραμμα ή σχέδιο με απώτερο σκοπό τον σχεδιασμό της παραγωγής καινοτόμων προϊόντων, υλικών, συσκευών, συστημάτων κ.α. πριν την έναρξη της εμπορικής παραγωγής ή χρήσης.

Για να αναγνωριστεί στο ενεργητικό ένα άυλο στοιχείο που δημιουργείται εντός της επιχείρησης και βρίσκεται σε φάση ανάπτυξης, πρέπει η επιχείρηση να αποδείξει όλα τα ακόλουθα:

- την τεχνική δυνατότητα ολοκλήρωσης του άυλου ώστε να είναι έτοιμο για χρήση ή πώληση
- την πρόθεση της επιχείρησης για να ολοκληρωθεί ώστε να χρησιμοποιηθεί ή να πωληθεί
- την ικανότητα της να χρησιμοποιήσει ή να πουλήσει το άυλο περιουσιακό στοιχείο
- πως το άυλο θα δημιουργήσει πιθανά μελλοντικά οικονομικά οφέλη για την επιχείρηση. Μεταξύ άλλων, θα πρέπει να αποδείξει ότι υπάρχει αγορά για το προϊόν που θα προκύψει από το άυλο, ή για το ίδιο το άυλο, ή εάν πρόκειται να χρησιμοποιηθεί εσωτερικά να αποδειχθεί η χρησιμότητα του,
- την διαθεσιμότητα και επάρκεια των τεχνικών, οικονομικών και άλλων πόρων που είναι αναγκαίοι για να την ανάπτυξη, χρησιμοποίηση ή πώληση του άυλου,
- την ικανότητά της να εκτιμήσει αξιόπιστα τις αποδοτέες δαπάνες που είναι στο άυλο κατά τη διάρκεια του στάδιου ανάπτυξης.

Παρόλα αυτά, είναι μία μεγάλη πρόκληση για την εκάστοτε οικονομική οντότητα-επιχείρηση να αντλήσει αντικειμενικά και κρίσιμα στοιχεία ως προς τις παραπάνω συνθήκες που πρέπει να πληρούνται γιατί η πρόθεση για ολοκλήρωση της δημιουργίας του άυλου εξαρτάται από τη Διοίκηση της επιχείρησης και οι συνθήκες που σχετίζονται με την δυνατότητα ολοκλήρωσης του άυλου και την επάρκεια των πόρων σχετίζονται με την γενικότερη πορεία της επιχείρησης. Το Δ.Λ.Π. 38

αναφέρει πως μία επιχείρηση έχει την δυνατότητα να αποδείξει και να τεκμηριώσει τα παραπάνω με ένα επιχειρηματικό πλάνο δράσης (business plan) που να παρουσιάζει την διάθεση και την αξιοποίηση των πόρων για τη δημιουργία του άυλου, με την παρουσία ενός δανειστή που επιθυμεί να χρηματοδοτήσει το επιχειρηματικό πλάνο δράσης, με παρουσίαση στοιχείων που να αποδεικνύουν ότι κατέχει αξιόπιστο και ολοκληρωμένο σύστημα κοστολόγησης για τον επιμερισμό των δαπανών, για τη δημιουργία του άυλου κ.α.

Μεγάλος αριθμός προϊόντων επιβάλλεται να λάβει κάποιου είδους έγκριση για την έναρξη της κυκλοφορίας τους (φάρμακα, αεροσκάφη, ηλεκτρικές συσκευές κλπ). Αντίθετα, η έγκριση δεν αποτελεί προαπαιτούμενο για να κεφαλαιοποιηθούν οι δαπάνες που έγιναν κατά το στάδιο της ανάπτυξης. Μόνον σε περίπτωση που πρόκειται για ένα εντελώς καινοτόμο προϊόν, η απουσία έγκρισης υπονομεύει την εισροή μελλοντικών ωφελειών. Ακόμα, άυλα περιουσιακά στοιχεία όπως τα εσωτερικώς δημιουργούμενα σήματα, οι εκδοτικοί τίτλοι, τα πελατολόγια κ.α. δεν υπάρχει η δυνατότητα να αναγνωριστούν ως τέτοια καθώς το κόστος δημιουργίας τους δεν μπορεί να διαχωριστεί από το συνολικό κόστος ανάπτυξης της επιχειρηματικής μονάδας.

4.4. Αποτίμηση άυλων στοιχείων του ενεργητικού μετά την αρχική αναγνώριση

Το Δ.Λ.Π. 38 παρέχει σε όλες τις επιχειρήσεις δύο πιθανούς χειρισμούς για την μετέπειτα αποτίμηση του άυλου περιουσιακού στοιχείου. Η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να επιλέξει ανάμεσα στις εξής μεθόδους αποτίμησης:

- Μέθοδος Κόστους

Όταν ένα άυλο αποτιμάται σύμφωνα με τη μέθοδο του κόστους, τότε η αξία του είναι αυτή που απεικονίζεται στο κόστος κτήσης του, μείον κάθε συσσωρευόμενη απόσβεση και οποιεσδήποτε συσσωρευόμενες ζημίες απομείωσης.

- Μέθοδος Αναπροσαρμογής

Η μέθοδος της αναπροσαρμογής ορίζει ότι το άυλο θα αποτιμάται σε μία αξία που έχει επαναπροσδιορισθεί με βάση την εύλογη αξία του άυλου, μείον τις αποσβέσεις

και τις ζημιές απομείωσης που πραγματοποιήθηκαν μετά την τελευταία αναπροσαρμογή. Όταν ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο αναπροσαρμόζεται τότε όλα τα στοιχεία του ενεργητικού που εντάσσονται στην κατηγορία του θα πρέπει να αναπροσαρμόζονται, εκτός της περίπτωσης όπου δεν υπάρχει μια ενεργός αγορά για τα στοιχεία αυτά. Ακόμα, το πρότυπο ρητά ορίζει ότι η μέθοδος της αναπροσαρμογής δεν επιτρέπεται για την αξιολόγηση άυλων που δεν έχουν καταχωρηθεί χωρίτερα ως περιουσιακά στοιχεία και για την αρχική αναγνώριση των άυλων σε αξία διαφορετική από το κόστος τους. Αυτό γίνεται για να μην μπορούν οι επιχειρήσεις να οδηγούνται σε επανεκτίμηση ενός άυλου, που δεν έχει καταγραφεί χωρίτερα επειδή το κόστος του δεν μπορούσε να κεφαλαιοποιηθεί και να το εμφανίζουν σε αναπροσαρμοσμένη αξία.

Η επιχείρηση μπορεί να χρησιμοποιήσει την μέθοδο αναπροσαρμογής μόνον εφόσον υπάρχει ενεργός αγορά για το άυλο από την οποία να μπορούν να ληφθούν στοιχεία για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας του. Στην περίπτωση της αναπροσαρμογής της αξίας δεν υπάρχουν διατάξεις που να προβλέπουν ότι η εκτίμηση της εύλογης μπορεί να γίνει με έμμεσους τρόπους, όπως για παράδειγμα με τη χρήση χρηματοοικονομικών μοντέλων. Όταν η επιχείρηση επιλέξει αυτή τη μέθοδο για τη μετέπειτα αποτίμηση ενός άυλου, θα πρέπει να την εφαρμόσει ομοιόμορφα για όλα τα άυλα που εντάσσονται στην ίδια κατηγορία με αυτό, εκτός εάν δεν υπάρχει ενεργός αγορά για κάποιο από αυτά. Η αναπροσαρμογή της αξίας θα πρέπει να γίνεται ταυτόχρονα για όλα τα άυλα ώστε να διασφαλίζεται η αξιόπιστη και ομοιόμορφη απεικόνισή τους στις οικονομικές καταστάσεις.

Η συχνότητα των αναπροσαρμογών θα πρέπει να είναι τόσο τακτική ώστε κατά την ημερομηνία του ισολογισμού, η λογιστική αξία με την οποία εμφανίζονται να μην απέχει ουσιωδώς από την εύλογη τους. Επαφίεται στην κρίση της διοίκησης της επιχειρηματικής μονάδας να αξιολογήσει το πόσο συχνά θα πρέπει να αναπροσαρμόζει την αξία τους σε σχέση με τη μεταβλητότητα που παρουσιάζει η εύλογη αξία τους.

Καταληκτικά, όσον αφορά την αντιμετώπιση των λογιστικών διαφορών που προκύπτουν από την αναπροσαρμογή, εάν προκύψει μία ανατίμηση στην αξία του άυλου, η αύξηση αναγνωρίζεται στα ίδια κεφάλαια ως «Αποθεματικό Αναπροσαρμογής», με εξαίρεση την περίπτωση που αντιστρέφει παλαιότερη ζημία από ελάττωση της αξίας του, οπότε αναγνωρίζεται ως έσοδο στα αποτελέσματα της

περιόδου. Αντίθετα, εάν από την αναπροσαρμογή δημιουργείται νέα μειωμένη αξία του άυλου, τότε η μείωση αναγνωρίζεται άμεσα στα αποτελέσματα της χρήσης ως έξοδο, με εξαίρεση την περίπτωση που αναστρέφει μία προηγούμενη αύξηση που αναγνωρίστηκε ως “Αποθεματικό Αναπροσαρμογής” και σε περίπτωση που εξαιρεθεί το ποσό αυτό, εάν υπάρχει κάποιο υπόλοιπο να καταχωρηθεί ως έξοδο χρήσης.

4.5. Υπολογισμός της ωφέλιμης ζωής ενός άυλου στοιχείου του ενεργητικού

Το Δ.Λ.Π. 38 ορίζει ως “ωφέλιμη ζωή” ενός άυλου την περίοδο για την οποία εκτιμάται ότι ένα άυλο θα είναι διαθέσιμο προς χρήση στην επιχείρηση ή το πλήθος των παραγωγικών ή όμοιων μονάδων που αναμένεται να αποκτήσει η οικονομική οντότητα από το περιουσιακό στοιχείο.

Μία επιχείρηση θα πρέπει να κρίνει εάν ένα άυλο στοιχείο έχει καθορισμένη ή αόριστη ωφέλιμη ζωή. Το πρότυπο παρουσιάζει μια σειρά από παράγοντες που επηρεάζουν την ωφέλιμη ζωή ενός άυλου στοιχείου. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- η προσδοκώμενη χρησιμότητα του άυλου και το εάν θα μπορέσει η επιχείρηση να το διαχειριστεί αποτελεσματικά
- ο κύκλος ζωής του άυλου και οι διαθέσιμες πληροφορίες για εκτιμήσεις ως προς την ωφέλιμη ζωή άλλων παρόμοιων άυλων
- η σταθερότητα του κλάδου στον οποίο λειτουργεί το άυλο και οι αλλαγές στη ζήτηση των προϊόντων που είναι αποτέλεσμα του άυλου
- οι αναγκαίες δαπάνες για να διατηρηθούν τα αναμενόμενα μελλοντικά οφέλη από τη λειτουργία του άυλου
- η περίοδος κατά την οποία υπάρχει η δυνατότητα ελέγχου επί του άυλου και άλλοι τέτοιου είδους περιορισμοί
- η εξάρτηση της ωφέλιμης ζωής του άυλου από την ωφέλιμη ζωή άλλων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

Η επιχείρηση πρέπει να μην υπερεκτιμήσει ούτε και να υποτιμήσει την ωφέλιμη ζωή του άυλου και για αυτό το λόγο η ωφέλιμη ζωή του άυλου θα πρέπει να εξετάζεται τακτικά.

Όταν ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο προκύπτει από συμβατικά ή άλλα νομικά δικαιώματα, τότε η ωφέλιμη ζωή του θα είναι αυτή για την οποία ισχύουν τα νομικά δικαιώματα, εκτός και εάν η επιχείρηση αναμένει να λαμβάνει οικονομικά οφέλη από τη χρήση του για συντομότερο διάστημα, οπότε και αυτό θα αποτελεί την ωφέλιμη ζωή του. Εάν υπάρχει η δυνατότητα ανανέωσης του σχετικού συμβολαίου, η ωφέλιμη ζωή πρέπει να εμπεριέχει και την περίοδο ανανέωσης, μόνον εφόσον η ανανέωση πραγματοποιηθεί με μικρό κόστος για την επιχείρηση.

4.5.1. Άυλα περιουσιακά στοιχεία με καθορισμένη ωφέλιμη διάρκεια ζωής

Όταν οι διοικήσεις των επιχειρήσεων εκτιμήσουν ότι ένα άυλο περιουσιακό στοιχείο της έχει καθορισμένη ωφέλιμη ζωή, τότε πρέπει να καθορίσει την χρονική περίοδο που αυτό θα έχει χρησιμότητα ή το χρονικό διάστημα στο οποίο θα κερδίσει τις μέγιστες παραγωγικές ή άλλες κοινές μονάδες που μπορεί να αποδώσει. Ένα άυλο στοιχείο με καθορισμένη ωφέλιμη ζωή έχει τη δυνατότητα να αποσβεστεί.

4.5.1.1. Μέθοδος απόσβεσης και περίοδος απόσβεσης άυλων στοιχείων του ενεργητικού

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία με ορισμένη ωφέλιμη ζωή αποσβένονται κατά το χρηματικό ποσό που προκύπτει εάν αφαιρεθεί η υπολειμματική του αξία από το κόστος κτήσης. Ο ετήσιος επανέλεγχος των επιχειρήσεων τόσο της περιόδου όσο και της μεθόδου απόσβεσης είναι αναγκαίος, καθώς οι εκτιμήσεις γύρω από την ωφέλιμη ζωή του άυλου μπορεί να μεταβάλλονται συνεχώς.

Η περίοδος απόσβεσης ξεκινάει όταν το άυλο είναι στο μέρος και στην κατάλληλη κατάσταση για χρήση. Συνεπώς, το άυλο περιουσιακό στοιχείο μπορεί να αποσβένεται ακόμα και αν η επιχείρηση δεν το χρησιμοποιεί, καθώς είναι διαθέσιμο για χρήση. Η απόσβεση λήγει όταν:

- το άυλο έχει αποσβεστεί πλήρως
- το άυλο εντάσσεται στην κατηγορία των περιουσιακών στοιχείων διαθέσιμων προς πώληση

- το άυλο σταματήσει να εμφανίζεται σε χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Οι επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε ένα σημαντικό αριθμό μεθόδων απόσβεσης, όπως για παράδειγμα η σταθερή μέθοδος, η φθίνουσα μέθοδος και η μέθοδος της μονάδας παραγωγής. Η μέθοδος απόσβεσης που θα επιλεγθεί από τη διοίκηση της επιχείρησης θα πρέπει να αντικατοπτρίζει την μέθοδο με την οποία αναλώνονται τα οικονομικά οφέλη που παρέχει το άυλο.

Η ετήσια απόσβεση του άυλου περιουσιακού στοιχείου καταχωρίζεται ως έξοδο στα αποτελέσματα χρήσης στις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων. Ωστόσο, εάν η ανάλωση ενός άυλου επηρεάζει την παραγωγή ενός άλλου περιουσιακού στοιχείου, το έξοδο της απόσβεσης αποτελεί μέρος του κόστους του προαναφερθέντος και αυξάνει την αξία του.

4.5.1.2. Υπολειμματική αξία

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 38, η υπολειμματική αξία ενός άυλου πρέπει να είναι μηδενική εκτός της περίπτωσης όπου ένα τρίτο πρόσωπο έχει δεσμευτεί για την αγορά του στο τέλος της ωφέλιμης ζωής του ή όταν η ενεργός αγορά για το άυλο αυτό υφίσταται και παρέχει την δυνατότητα για την άντληση στοιχείων γύρω από τον υπολογισμό της υπολειμματικής αξίας, και πιθανώς να συνεχίσει να υπάρχει στο τέλος της ωφέλιμης ζωής του.

Όταν η υπολειμματική αξία δεν έχει μηδενικές τιμές φανερώνει την πρόθεση της διοίκησης της επιχειρηματικής οντότητας να διαθέσει το άυλο πριν το τέλος της ωφέλιμης ζωής του. Η ετήσια επανεξέταση και επανεκτίμηση της υπολειμματικής αξίας κρίνεται αναγκαία, ενώ μία μεταβολή της επαφίεται στις επιταγές του Δ.Λ.Π. 8 «Λογιστικές Αρχές και Μέθοδοι, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη». Όταν η αναθεωρημένη υπολειμματική αξία εμφανίζεται μεγαλύτερη από τη λογιστική του αξία, το Δ.Λ.Π. 38 απαγορεύει την αναστροφή της απόσβεσης και επιβάλλει να πραγματοποιείται μηδενική απόσβεση μέχρι το σημείο όπου η υπολειμματική αξία θα είναι και πάλι μικρότερη από την λογιστική.

4.5.2. Άυλο περιουσιακό στοιχείο με αόριστη ωφέλιμη ζωή

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αόριστη ωφέλιμη ζωή απαγορεύεται να αποσβένονται. Αντίθετα, υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης της αξίας τους, όπου συγκρίνεται η λογιστική τους αξία με το ανακτήσιμο ποσό, σύμφωνα με το Πρότυπο 36 «Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων». Ο έλεγχος απομείωσης πραγματοποιείται συνήθως σε ετήσια βάση και σε περιπτώσεις όπου υφίστανται ενδείξεις για απομείωση της αξίας του άυλου.

Επιπρόσθετα, οι διοικήσεις των επιχειρήσεων πρέπει μία φορά το χρόνο να επανεκτιμούν την ωφέλιμη ζωή του άυλου για να κρίνουν εάν συντρέχουν ακόμη οι λόγοι για τους οποίους είχε κριθεί αόριστη. Η αναθεώρηση γύρω από την ωφέλιμη ζωή εντάσσεται στο πεδίο του Προτύπου 8 «Λογιστικές Αρχές και Μέθοδοι, Μεταβολές των Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη».

Όταν ο έλεγχος απομείωσης φανερώσει υψηλότερη αναπόσβεστη από το ανακτήσιμο ποσό του άυλου περιουσιακού στοιχείου, τότε εμφανίζεται ως ζημία απομείωσης και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα χρήσης των λογιστικών καταστάσεων.

4.6. Αποσύρσεις και διαθέσεις

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία πρέπει να διαγράφονται από τους Ισολογισμούς χρήσης κατά την πώληση ή όταν δεν αναμένεται να επιφέρουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη. Κέρδη ή ζημίες που θα είναι αποτέλεσμα της απόσυρσης ή της διάθεσης των άυλων προσδιορίζονται ως η διαφορά μεταξύ του καθαρού προϊόντος της διάθεσης και της λογιστικής αξίας του άυλου. Τα πιθανά κέρδη ή ζημίες θα εμφανιστούν στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης των λογιστικών καταστάσεων.

4.7. Γνωστοποιήσεις

Το Δ.Λ.Π. 38 αναφέρει ρητά όλες τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να πραγματοποιούνται για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία μίας επιχειρηματικής μονάδας. Οι γνωστοποιήσεις πραγματοποιούνται ξεχωριστά για κάθε κατηγορία

άλων περιουσιακών στοιχείων. Η κατηγοριοποίηση μπορεί να επεκταθεί και σε μικρότερες ομάδες, εάν κριθεί ότι έτσι παρέχεται πιο ολοκληρωμένη πληροφόρηση στους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης.

Ακόμα, μία επιχείρηση μπορεί να θέλει να παραθέσει γνωστοποιήσεις διακρίνοντας τα άυλα με βάση τον τρόπο απόκτησης στις εξής κατηγορίες: μέσω κρατικής επιχορήγησης ή κατά την ανταλλαγή περιουσιακών στοιχείων. Γενικά, το Δ.Λ.Π. 38 επιβάλλει την διάκριση ανάμεσα στα εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα και στα λοιπά άυλα στοιχεία του ενεργητικού. Οι απαραίτητες γνωστοποιήσεις για κάθε μία κατηγορία είναι οι εξής:

- εάν η ωφέλιμη ζωή των άυλων περιουσιακών στοιχείων είναι περιορισμένη ή αόριστη. Σε περίπτωση που η ωφέλιμη ζωή προσδιορίστηκε ως περιορισμένη, να αναφέρονται οι συντελεστές απόσβεσης που χρησιμοποιήθηκαν
- οι μέθοδοι απόσβεσης που χρησιμοποιήθηκαν για τα άυλα με περιορισμένη ωφέλιμη ζωή
- οι συσσωρευμένες αποσβέσεις στην αρχή και στο τέλος της περιόδου
- τα κονδύλια της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης που περιλαμβάνει τις αποσβέσεις των άυλων
- μία αναλυτική παρουσίαση του συσσωρευμένου υπολοίπου των άυλων στην αρχή και το τέλος της χρήσης, όπου θα παρουσιάζονται:
 - προσθήκες της περιόδου, με διάκριση αυτών που προέκυψαν από εσωτερικώς δημιουργούμενα άυλα, αυτών που αποκτήθηκαν από αγορές και αυτών που αποκτήθηκαν από συνενώσεις επιχειρήσεων
 - τα άυλα που κατέχονται με σκοπό την πώληση και διάθεση
 - αυξήσεις ή μειώσεις που προήλθαν από τις αναπροσαρμογές στην αξία των άυλων, σύμφωνα με τις παραγράφους 75, 85 και 86 και από ζημίες απομείωσης που αναγνωρίστηκαν ή αναστράφηκαν απ' ευθείας στην καθαρά θέση σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 36

- οι ζημίες απομείωσης που καταχωρίστηκαν στα αποτελέσματα χρήσης
- οι ζημίες απομείωσης που αναστράφηκαν στα αποτελέσματα της περιόδου
- το ποσό της αποσβέσεων που προέκυψε κατά την παρουσιαζόμενη χρήση
- τυχόν καθαρές συναλλαγματικές διαφορές που προέκυψαν κατά τη μετατροπή στοιχείων των συναλλαγών από ξένο νόμισμα στο νόμισμα στο οποίο εκφράζονται τα μεγέθη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων
- λοιπές αλλαγές που έγιναν στο υπόλοιπο του λογαριασμού κατά την παρουσιαζόμενη περίοδο

Επιπρόσθετες γνωστοποιήσεις που πρέπει να γνωστοποιεί η επιχειρηματική οντότητα είναι οι εξής:

- το σύνολο των εξόδων έρευνας και ανάπτυξης που καταχωρίστηκαν ως έξοδο στη διάρκεια της παρουσιαζόμενης περιόδου
- όταν ένα άυλο στοιχείο κρίνεται ότι έχει αόριστη ωφέλιμη ζωή είναι αναγκαίο να αναφέρεται τόσο η λογιστική αξία του καθώς και οι λόγοι για τους οποίους κρίθηκε ως τέτοιο. Επιπλέον, θα πρέπει να αναφέρονται και οι βασικοί παράγοντες που οδήγησαν στην λήψη της απόφασης αυτής
- πλήρη παρουσίαση της λογιστικής αξίας και της περιόδου απόσβεσης που απομένει για κάθε άυλο που έχει κρίσιμο ρόλο και σημασία στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης
- τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν μέσω κάποιας κρατικής επιχορήγησης και αναγνωρίστηκαν αρχικά στην εύλογη αξία τους θα πρέπει να αναφέρονται ρητά, η εύλογη αξία τους, η λογιστική τους αξία και η μέθοδος αποτίμησης μετά την αρχική τους αναγνώριση.
- πρέπει να πραγματοποιείται καταγραφή των άυλων και της λογιστικής τους

αξίας, του τίτλου κυριότητας των άυλων και της λογιστικής αξίας άυλων στοιχείων που κρατούνται ως ενέχυρα για την εξασφάλιση υποχρεώσεων,

- πρέπει να αναφέρεται το ποσό των συμβατικών δικαιωμάτων για την απόκτηση άυλων

Επιπλέον, μία επιχειρηματική μονάδα ενθαρρύνεται να περιλαμβάνει στις γνωστοποιήσεις της χωρίς να υποχρεώνεται:

- περιγραφή άυλων που έχουν αποσβεστεί ολοκληρωτικά αλλά εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται
- σύντομη αναφορά όλων των κρίσιμων άυλων στοιχείων που κατέχει η επιχείρηση αλλά δεν πληρούν τα κριτήρια αναγνώρισης ώστε να εμφανίζονται στις παρουσιαζόμενες χρηματοοικονομικές καταστάσεις

Όσον αφορά τα άυλα που μετά την αρχική τους αναγνώριση αποτιμώνται με τη μέθοδο της αναπροσαρμογής πρέπει να δίνονται οι ακόλουθες γνωστοποιήσεις:

- η ημερομηνία διενέργειας της αναπροσαρμογής
- το υπόλοιπο των αναπροσαρμοσμένων άυλων περιουσιακών στοιχείων
- η λογιστική αξία που θα είχε το άυλο εάν χρησιμοποιούνταν η μέθοδος του κόστους
- την κίνηση του υπολοίπου του λογαριασμού «Αποθεματικά Αναπροσαρμογής» που αφορά στα άυλα κατά την έναρξη και λήξη της λογιστικής περιόδου αλλά και τους τυχόν περιορισμούς που μπορεί να ισχύουν για τη δυνατότητα διανομής του υπολοίπου αυτού στους μετόχους
- οι μέθοδοι και οι σημαντικότερες παραδοχές που ακολουθήθηκαν προκειμένου να εκτιμηθούν οι εύλογες αξίες των άυλων παγίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Μεθοδολογική προσέγγιση και εμπειρικά αποτελέσματα

5.1. Επιλογή δείγματος

Η εξέταση του βαθμού συμμόρφωσης των επιχειρήσεων γύρω από τις απαιτήσεις των Δ.Π.Χ.Π. για τις γνωστοποιήσεις που προβλέπει το Δ.Λ.Π 38 έχει ιδιαίτερα νόημα, καθώς είναι πολύ σημαντική κατά πόσο οι Ελληνικές επιχειρήσεις στα πρώτα χρόνια της υποχρεωτικής εφαρμογής των νέων Προτύπων προσαρμόστηκαν με τις νέες αυτές απαιτήσεις. Επίσης, λόγω της ιδιαίτερης φύσης και εγγενούς δυσκολίας που εμφανίζει το Πρότυπο αυτό, η εξέταση του βαθμού συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του Προτύπου αυτού αποτελεί κριτήριο και δείγμα της ευρύτερης συμμόρφωσης των επιχειρήσεων με τις υποχρεωτικές γνωστοποιήσεις των Δ.Π.Χ.Π..

Κατά την εξέταση του βαθμού συμμόρφωσης των επιχειρήσεων με τις απαιτήσεις του Δ.Λ.Π. 38 περί γνωστοποιήσεων αναμένεται να αναδειχθούν κρίσιμα θέματα και πτυχές της ορθής εφαρμογής των νέων κανόνων, να εξακριβωθούν ποιες είναι εκείνες οι γνωστοποιήσεις για τις οποίες οι επιχειρήσεις εμφανίζονται απρόθυμες να δημοσιεύσουν καθώς και να εξεταστεί σε ποιο βαθμό οι υφιστάμενοι ελεγκτικοί μηχανισμοί και αρχές εξασφαλίζουν πλήρως και προωθούν την εφαρμογή των νέων προτύπων ως προς το ζήτημα των γνωστοποιήσεων.

Επιπλέον, η μελέτη της περιόδου που ακολουθεί επιτρέπει την δημιουργία συμπερασμάτων για τη διαχρονική εξέλιξη του βαθμού συμμόρφωσης και των μελλοντικών προοπτικών που αυτή παρουσιάζει. Τα αποτελέσματα της εμπειρικής αυτής μελέτης αυτά μπορούν να είναι ιδιαίτερα σημαντικά για τους μηχανισμούς έκδοσης των Δ.Π.Χ.Π. και κυρίως για τους τοπικούς μηχανισμούς ενίσχυσης του κανονιστικού πλαισίου εφαρμογής και ελέγχου των νέων Προτύπων, καθώς οι προαναφερθέντες οργανισμοί είναι αρμόδιοι για την διασφάλιση της αποτελεσματικής και ορθής εφαρμογής των νέων λογιστικών αρχών.

Ας σημειωθεί ότι μια έρευνα του βαθμού συμμόρφωσης των Ελληνικών επιχειρήσεων γύρω από τις υποχρεωτικές γνωστοποιήσεις του Δ.Λ.Π. 38 δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί αποκλειστικά ως μία εξέταση της αποτελεσματικότητας και της

εφαρμογής των Δ.Λ.Π εντός των ελληνικών συνόρων, αλλά και ως δείγμα του βαθμού σύγκλησης-συμμόρφωσης που έχει επιτευχθεί μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε. Η Ελλάδα αποτελεί ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον δείγμα προς εξέταση καθώς σε αντίθεση με άλλα Ευρωπαϊκά κράτη όπως η Αυστρία, η Γαλλία και κυρίως Γερμανία ο μεγαλύτερος αριθμός των Ελληνικών επιχειρήσεων υιοθέτησαν τα Δ.Λ.Π. πολύ αργότερα (από το 2005 και έπειτα) σε σχέση με την πλειονότητα των ευρωπαϊκών κρατών (Bellás et al, 2007) με αποτέλεσμα να υπολείπονται σημαντικά σε εμπειρίας και εξειδίκευσης όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή τους.

Για την εξέταση του βαθμού συμμόρφωσης των επιχειρήσεων με τις απαιτήσεις του Δ.Λ.Π. 38 ως προς τις γνωστοποιήσεις που ορίζει για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, επιλέχθηκαν οι επιχειρήσεις του κλάδου των Μέσων Ενημέρωσης, σύμφωνα με την κατάταξη του κλάδου ICB που στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.). Ως Μέσα Ενημέρωσης ορίζονται “όλα τα διαθέσιμα μέσα με τα οποία μπορεί να ενημερωθεί για προηγούμενα και τρέχοντα συμβάντα ένα μεγάλο πλήθος ανθρώπων”. Τα Μέσα Ενημέρωσης χωρίζονται σε:

- Ασύγχρονα μέσα, όπως είναι ο τύπος και το Διαδίκτυο, καθώς η πληροφορία τους μεταδίδεται σε διαφορετικές χρονικές στιγμές για κάθε διακριτό χρήστη.
- Σύγχρονα μέσα, όπως είναι το ραδιόφωνο και η τηλεόραση, καθώς όλοι οι χρήστες λαμβάνουν την πληροφορία συγχρόνως.

Παρακάτω παραθέτουμε την πλήρη λίστα των επιχειρήσεων που αποτελούν τον κλάδο Μέσων Ενημέρωσης του Χ.Α.Α. και εξετάστηκαν. Αναλυτικότερα, ανέρχονται αθροιστικά σε δεκαέξι και για τη διεξαγωγή των συμπερασμάτων χρησιμοποιήθηκαν τα ετήσια δελτία των επιχειρήσεων για τις χρήσεις από το 2005, οπότε και έγινε υποχρεωτική η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από όλες τις εισηγμένες επιχειρήσεις, μέχρι και το 2011.

Ελληνικός Κωδικός ΟΑΣΗΣ	Κωδικός ISIN	Ελληνική Ονομασία Μετοχής	Κωδικός Υπερ Κλάδου ICB	Υπερ Κλάδος ICB
ΙΝΣΑΤ	GRS113113005	ΙΝΤΕΡΣΑΤ Α.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΤΗΛΕΤ	GRS212293005	ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ Α.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΤΕΓΟ	GRS312293004	Χ. Κ. ΤΕΓΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΠΗΓΑΣ	GRS370263006	ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ & ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ Α.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΚΑΘΗ	GRS365263003	Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Α.Ε. ΕΚΔ.ΕΝΤΥΠΩΝ-ΜΜΕ (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΔΟΛ	GRS306293002	ΔΗΜ/ΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ Α.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΑΤΕΡΜ	GRS321263006	ΑΛΜΑ-ΑΤΕΡΜΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΑΤΕΚ	GRS340263003	ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.(ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΤΕΚΔΟ	GRS360263008	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΛΥΜΠΕ	GRS362263006	ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΥΜΠΕΡΗ Α.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΝΑΥΤ	GRS367263001	Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ-Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ Α.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΙΜΑΚΟ	GRS369263009	ΙΜΑΚΟ ΜΗΝΤΙΑ Α.Ε. Μ.Μ.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΑΛΤΕΡ	GRS389293002	ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΠΡΟΜ	GRS435003017	ΠΡΟΜΟΤΑ ΕΛΛΑΣ Α.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΛΙΒΑΝ	GRS446003006	ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ Α.Β.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης
ΑΒΕ	GRS489003004	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΗΧΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΣ Α.Ε. (ΚΟ)	5500	Μέσα Ενημέρωσης

5.2. Μεθοδολογική προσέγγιση

Βασικός σκοπός της παρούσας εμπειρικής μελέτης είναι η διερεύνηση του βαθμού συμμόρφωσης των εισηγμένων επιχειρήσεων Μέσων Ενημέρωσης στο Χ.Α.Α. γύρω από τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις που προβλέπει το Δ.Λ.Π. 38 για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Χρησιμοποιώντας παρόμοια μεθοδολογική προσέγγιση με άλλες παρόμοιες εμπειρικές έρευνες, η εξέταση του βαθμού συμμόρφωσης διενεργείται με τη χρήση ενός αναλυτικού ευρετηρίου το οποίο περιλαμβάνει το σύνολο των γνωστοποιήσεων που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με το λογιστικό μέγεθος των άυλων περιουσιακών στοιχείων. Το αναλυτικό ευρετήριο έχει συμπεριληφθεί στην ηλεκτρονική μορφή της εργασίας αυτής.

Πιο συγκεκριμένα, στο ευρετήριο συμπεριλαμβάνονται το σύνολο των γνωστοποιήσεων που ορίζει το Δ.Λ.Π. 38. Με τη χρήση του προαναφερθέντος ευρετηρίου θα προσπαθήσουμε να ποσοτικοποιήσουμε τον βαθμό συμμόρφωσης των εξεταζόμενων εισηγμένων επιχειρήσεων του κλάδου των Μέσων Ενημέρωσης μέσω ενός συντελεστή συμμόρφωσης ο οποίος λαμβάνει τιμές που κινούνται μεταξύ 0 (μηδενική συμμόρφωση) και 1 (πλήρης συμμόρφωση).

Η μεθοδολογική προσέγγιση αποβλέπει στην εξέταση του βαθμού συμμόρφωσης των εισηγμένων επιχειρήσεων που ανήκουν στον κλάδο των

Μέσων Ενημέρωσης με βάση τις γνωστοποιήσεις που προβλέπονται από το Δ.Λ.Π. 38 για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία μίας επιχείρησης.

Παρακάτω παραθέτουμε δυο σημαντικούς περιορισμούς που έχει η εμπειρική μας μελέτη:

Περιορισμός Νο.1: Η εξέταση επιχειρήσεων που ανήκουν αποκλειστικά στον κλάδο των Μέσων Ενημέρωσης αποτελεί σημαντικό περιορισμό για την εμπειρική έρευνα και πρέπει να ληφθούν υπόψη ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κλάδου καθώς μπορεί να επηρεάζουν τα εμπειρικά αποτελέσματα. Ακόμα, λόγω του γεγονότος ότι έγινε επιλογή ενός μόνο κλάδου από το σύνολο των εισηγμένων επιχειρήσεων, το δείγμα είναι σχετικά μικρό σε μέγεθος και τα αποτελέσματα δεν πρέπει να γενικευτούν για το σύνολο των εισηγμένων επιχειρήσεων.

Περιορισμός Νο.2: Περιορισμένο και μικρό δείγμα, με αποτέλεσμα το σύνολο των συμπερασμάτων να μην πρέπει να γενικευτεί για το σύνολο των ελληνικών επιχειρήσεων.

Η εξέταση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων θα οδηγήσει σε συμπεράσματα σχετικά με το βαθμό συμμόρφωσης των εισηγμένων του κλάδου των Μέσων Ενημέρωσης καθώς και αν ο βαθμός συμμόρφωσης των επιχειρήσεων του κλάδου αυξάνεται διαχρονικά. Στο πλαίσιο αυτό παρατίθενται αναλυτικά όλες οι γνωστοποιήσεις που ορίζει το Δ.Λ.Π. 38. Η εμπειρική μας έρευνα δεν μελετάει το βαθμό συμμόρφωσης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων σε σχέση με τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να γίνονται ως προς την υπεραξία τους, λόγω του ότι η υπεραξία εντάσσεται στο Δ.Π.Χ.Π. 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων». Η μεθοδολογική μας προσέγγιση βασίστηκε στην διχοτόμο μεθοδολογία όπου όποια γνωστοποίηση διαπιστώνεται ότι έχει δημοσιευθεί στις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις και εκθέσεις παίρνει την τιμή 1, ενώ όλες οι γνωστοποιήσεις που δεν έχουν δημοσιευθεί παίρνουν την τιμή 0. Στις περιπτώσεις όπου εκτιμάται ότι δεν υφίσταται λόγος δημοσίευσης μίας συγκεκριμένης γνωστοποίησης, τότε αυτή χαρακτηρίζεται ως «Μη Εφαρμόσιμη» και δεν συμπεριλαμβάνεται στη βαθμολόγηση της επιχείρησης (κενό κελί στον πίνακα βαθμολόγησης). Τέλος, το σύνολο των δημοσιευμένων γνωστοποιήσεων διαιρείται με το πλήθος των γνωστοποιήσεων που έχει εκτιμηθεί ότι πρέπει όλες οι επιχειρήσεις να ακολουθούν κατά περίπτωση και

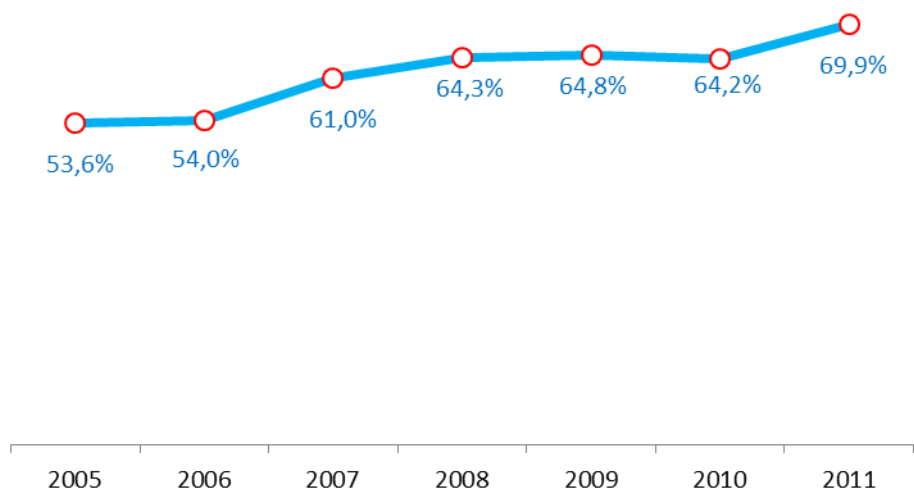
υπολογίζεται με την παραπάνω μεθοδολογία ο βαθμός συμμόρφωσης της κάθε επιχείρησης με τις απαραίτητες γνωστοποιήσεις.

5.3. Εμπειρικά αποτελέσματα

Ο πίνακας βαθμολόγησης που χρησιμοποιήσαμε και στηρίζεται στις παραδοχές που έχουμε πραγματοποιήσει για τους σκοπούς της ανάλυσης μας οδήγησε σε ορισμένα ιδιαίτερα σημαντικά ευρήματα και συμπεράσματα, τα οποία καλύπτουν ένα νέο ερευνητικό πεδίο καθώς μικρός αριθμός εμπειρικών μελετών έχει ασχοληθεί με τον κλάδο των Μέσων Ενημέρωσης. Πιο συγκεκριμένα, ο βαθμός συμμόρφωσης των εξεταζόμενων εταιριών με βάση τις απαιτούμενες γνωστοποιήσεις του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 εμφανίζει ανοδική πορεία μεταξύ των ετών που φανερώνει την συμμόρφωση των επιχειρήσεων του κλάδου στις επιταγές των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Ας σημειωθεί ότι, τα αποτελέσματα στα οποία κατέληξε η ερευνητική μας εργασία στηρίζονται στις παραδοχές που πραγματοποιήσαμε και εξαρτώνται απόλυτα από την πρακτική βαθμολόγησης ακολουθήσαμε και έχουμε παρουσιάσει νωρίτερα. Εάν μια καινούργια ερευνητική μελέτη επιλέξει να ακολουθήσει μια αυστηρότερη μέθοδο βαθμολόγησης (π.χ. διαφορετικό βαθμό βαρύτητας για κάθε γνωστοποίηση με τη χρήση σταθμισμένων συντελεστών που θα παίρνουν τιμές ανάμεσα στο 0 και το 1). Συνεπώς, τα εμπειρικά αποτελέσματα της εκάστοτε μελέτης θα εξαρτώνται απόλυτα από τις παραδοχές της έρευνας και τις υποθέσεις που έγιναν.

Βαθμός Συμμόρφωσης 2005-2011

Ο βαθμός συμμόρφωσης των εταιριών του δείγματος ανέρχεται στο 53,6% το 2005 και χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα χαμηλός καθώς φανερώνει ότι κατά μέσο όρο οι εταιρίες του κλάδου των Μέσων Ενημέρωσης δημοσιεύουν μία στις δύο γνωστοποιήσεις που οφείλουν. Ο ίδιος χαμηλός βαθμός συμμόρφωσης ακολουθήθηκε και για την εταιρική χρήση του 2006. Από την εταιρική χρήση του 2007 και ύστερα ξεκινούν οι επιχειρήσεις του κλάδου να συμμορφώνονται περισσότερο με τις επιταγές του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 38 και ο δείκτης σταθεροποιήθηκε κοντά στο 64% μέχρι το 2010. Η μεγαλύτερη πληρότητα πληροφόρησης και η μεγαλύτερη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του Προτύπου καταγράφεται το 2011 (69,9%). Ο ιδιαίτερα χαμηλός βαθμός συμμόρφωσης που υπολογίστηκε το 2005 θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως λογικός και ως ένα βαθμό αναμενόμενος καθώς οι επιχειρήσεις του κλάδου, αλλά και το σύνολο των ελληνικών επιχειρήσεων γενικότερα, δεν είχε την κατάλληλη εμπειρία και εξοικείωση με τις νέες, καινοτόμες λογιστικές μεθόδους και τη νέα νοοτροπία πληροφόρησης που χαρακτηρίζει τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα που έπρεπε να ακολουθηθούν από τις ελληνικές επιχειρήσεις.

Η συνεχής ανοδική πορεία του ποσοστού του βαθμού συμμόρφωσης κατά την περίοδο 2005-2011 φανερώνει ότι οι επιχειρήσεις σταδιακά εξοικειώνονται περισσότερο με τα νέα Πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και αντιμετωπίζουν προβλήματα και αδυναμίες τήρησης των απαιτούμενων πληροφοριών και γνωστοποιήσεων. Από το πρώτο έτος χρήσης των Δ.Λ.Π. (2005) και μετά η συμμόρφωση των εταιριών του κλάδου εξελίσσεται θετικά και

οδηγείται σταθερά σε υψηλότερα επίπεδα. Ωστόσο, τα αποτελέσματα του βαθμού συμμόρφωσης δεν είναι ικανοποιητικά καθώς απέχουν πολύ από τα επιθυμητά επίπεδα πληροφόρησης που έχουν θέσει τα Δ.Λ.Π. Συνεπώς, υπάρχουν πολύ μεγάλα και σημαντικά περιθώρια βελτίωσης. Και η αυξημένη τιμή του 2011 δημιουργεί θετικές προσδοκίες για την πορεία του βαθμού συμμόρφωσης στις μελλοντικές εταιρικές χρήσεις. Ο μέσος βαθμός συμμόρφωσης που προκύπτει για την περίοδο 2005 - 2011 ανέρχεται σε 61,7%.

Τα εμπειρικά μας αποτελέσματα επιβεβαιώνουν τις αρχικές υποθέσεις που ακολουθούν οι περισσότερες παρόμοιες εμπειρικές μελέτες. Πιο συγκεκριμένα, τα δεδομένα μας επαληθεύουν το γεγονός ότι οι εξεταζόμενες επιχειρήσεις του κλάδου συμμορφώνονται μερικώς με τις γνωστοποιήσεις που επιβάλλουν τα Δ.Λ.Π. γύρω από τη δημοσίευση ως προς τα άυλα περιουσιακά στοιχεία. Η δεύτερη υπόθεση που θέτουν παρόμοιες εμπειρικές μελέτες και επαληθεύεται στην περίπτωση μας είναι ότι ο βαθμός συμμόρφωσης αυξάνεται σε κάθε νέα εταιρική χρήση και διαχρονικά οι επιχειρήσεις ανταποκρίνονται πληρέστερα και πιο αποτελεσματικά στις υποχρεώσεις τους για γνωστοποιήσεις.

Κατανομή των Ποσοστών Συμμόρφωσης - Σύγκριση Εταιρικής Χρήσης 2005 με 2009

Τάξεις % βαθμός συμμόρφωσης	2005		2009	
	Αριθμός επιχειρήσεων	% του δείγματος	Αριθμός επιχειρήσεων	% του δείγματος
έως 40%	3	21,43%	1	7,69%
40% - 50%	1	7,14%	2	15,38%
50% - 60%	1	7,14%		0,00%
60% - 70%	3	21,43%		0,00%
70% - 80%	3	21,43%	2	15,38%
80% - 90%	2	14,29%	5	38,46%
90% και πάνω	1	7,14%	3	23,08%
Σύνολο	14	100,00%	13	100,00%

Ο παραπάνω πίνακας σε συνδυασμό με τα προαναφερθέντα φανερώνει ότι όλο και περισσότερες επιχειρήσεις συμμορφώνονται πληρέστερα με τις υποχρεώσεις γνωστοποιήσεις. Υπάρχει διαφορά στο σύνολο των εξεταζόμενων επιχειρήσεων μεταξύ 2005 και 2009 καθώς μία επιχείρηση από το δείγμα οδηγήθηκε σε πτώχευση και συνεπώς δεν υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία και δεδομένα για εξέταση. Ας σημειωθεί ότι το δείγμα που πήραμε για τον κλάδο των Μέσων Ενημέρωσης σύμφωνα με αυτές που ήταν εισηγμένες αποτελούνταν από 16 επιχειρήσεις. Ωστόσο,

μόνο 14 εξετάστηκαν καθώς δύο πτώχευσαν μέσα στην εταιρική χρήση 2005 και δεν δημοσίευσαν χρηματοοικονομικά στοιχεία. Ακόμα, μόλις 12 εταιρίες του κλάδου ήταν χρηματοοικονομικά βιώσιμες μέχρι και το έτος εξέτασης 2011 καθώς 2 εταιρίες πτωχέυσαν λόγω χρηματοοικονομικών δυσκολιών και στενότητας.

Επιπρόσθετα, αξίζει να σημειωθεί ότι το δύσκολο οικονομικό κλίμα και οι πιέσεις που δεχθήκανε οι επιχειρήσεις του κλάδου δεν εμπόδισαν αυτές να αυξήσουν το βαθμό συμμόρφωσης τους με τις επιταγές των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Ας σημειωθεί ότι, το 2005 μόλις το 42,86% των επιχειρήσεων του κλάδου Μέσων Ενημέρωσης καταγράφουν δείκτη συμμόρφωσης μεγαλύτερο του 70%, ενώ το 2011 το αντίστοιχο μέγεθος κυμαίνεται ιδιαίτερα υψηλότερα στα επίπεδα του 76,92%.

Παρακάτω παραθέτουμε τις κύριες λογιστικές πληροφορίες που αφορούν τα άυλα με ορισμένη διάρκεια ζωής. Παρόλο που η συλλογή των παρακάτω πληροφοριών κρίνεται σχετικά εύκολη, οι επιχειρήσεις δεν εμφανίζουν ιδιαίτερα υψηλές τιμές.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	ΜΟ ΣΥΜ/ΣΗΣ ΑΝΑ ΓΝΩΣΤ
Συντελεστές απόσβεσης ή διάρκεια ωφέλιμης ζωής	38%	43%	50%	50%	62%	58%	58%	51%
Μέθοδοι απόσβεσης	62%	64%	71%	79%	77%	73%	73%	71%
Αξίες κτήσης	77%	71%	79%	79%	85%	82%	91%	80%
Λογιστική αξία προ αποσβέσεως	77%	71%	79%	86%	92%	91%	91%	84%
Συσσωρευμένες αποσβέσεις	62%	57%	64%	71%	77%	73%	82%	69%
Αποσβέσεις περιόδου - πως κατανέμονται στα Α/Χ	15%	14%	14%	14%	8%	9%	9%	12%

Η πλειονότητα των επιχειρήσεων του δείγματος εφάρμοσαν την σταθερή μέθοδο για την απόσβεση των άυλων περιουσιακών τους στοιχείων, παρόλο που εκτιμάται ότι για ορισμένες κατηγορίες άυλων (π.χ. λογισμικά προγράμματα) άλλες μέθοδοι απόσβεσης όπως η φθίνουσα, θα μπορούσαν να αποτυπώσουν με έναν πιο αποτελεσματικό τρόπο το ρυθμό απαξίωσής αυτών των άυλων.

Σχετικά ικανοποιητικά επίπεδα πληροφόρησης εμφανίζουν οι επιχειρήσεις του δείγματος όσον αφορά τα κυριότερα άυλα τους. Οι επιχειρήσεις παρέχουν πληροφόρηση για τα άυλα που κατέχουν κύριο ρόλο στη λειτουργία των επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα, το 69,13% των επιχειρήσεων προβαίνει σε πληροφόρηση ως προς ένα άυλο ή μία κατηγορία άυλων που είναι σημαντική. Επιπλέον, ένας σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων (63,5%) παραθέτουν μία

περιγραφή του άυλου καθώς και την λογιστική αξία του (72,1%), ενώ σε αντίθεση με τις απαιτήσεις των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, δεν προσδιορίζεται ξεχωριστά ο υπολειπόμενος χρόνος απόσβεσης και μόλις το 29,9% των επιχειρήσεων του κλάδου αναφέρονται σε αυτό.

Όσον αφορά την εθελοντική παροχή πληροφοριών και γνωστοποιήσεων απαιτείται σημαντική βελτίωση γύρω από τα άυλα που προσδίδουν αξία στις επιχειρήσεις για να μπορέσουν τα ενδιαφερόμενα μέρη να αντιληφθούν τόσο την σημασία αλλά και τη συνεισφορά που έχουν τα άυλα της εκάστοτε επιχείρησης στην αναπτυξιακή τους πορεία και την λειτουργία τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Συμπεράσματα – Προτάσεις

Η παρούσα εμπειρική μελέτη γύρω από τις εισηγμένες του κλάδου Μέσων Ενημέρωσης φανερώνει ότι παρουσιάζουν μερική συμμόρφωση σε σχέση με τις γνωστοποιήσεις που ορίζει το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38. Ακόμα, οι επιχειρήσεις του κλάδου εμφανίζονται ιδιαίτερα επιλεκτικές στην παράθεση πληροφοριών και γνωστοποιήσεων γύρω από τα άυλα περιουσιακά τους στοιχεία. Οι επιχειρήσεις αποφεύγουν να δώσουν συγκεκριμένες πληροφορίες που κρίνονται αναγκαίες παρόλο που η ιδιαίτερη φύση και χαρακτήρας των άυλων περιουσιακών στοιχείων είναι τέτοια που απαιτούν πιο πληρέστερη πληροφόρηση. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μην επιτυγχάνεται ο σκοπός και η λειτουργία των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, που προωθούν την διαφάνεια και την συγκρισιμότητα της πληροφόρησης. Ωστόσο, παρόλο που οι εισηγμένες του κλάδου παρουσιάζουν κυρίως τα λογιστικά μεγέθη που εμφανίζουν στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, ο βαθμός συμμόρφωσης σημειώνει μια ανοδική τάση και αυξάνεται διαχρονικά.

Είναι γεγονός ότι ένας σημαντικός αριθμός αναλυτών εκτιμάει ότι η μερική συμμόρφωση με τις επιταγές των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων μπορεί να οδηγήσει σε “παραπλανητικές” καταστάσεις καθώς δεν υπάρχει απόλυτη αξιοπιστία και σαφήνεια των οικονομικών καταστάσεων. Ακόμα, τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορεί να αναγάγουν αυτές τις ελλείψεις παράθεσης πληροφόρησης στην πρόθεση της διοίκησης να αποκρύψει στοιχεία επιβλαβή για την εικόνα και την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης. Ας σημειωθεί ότι μεγάλος αριθμός εισηγμένων επιχειρήσεων δεν ακολουθεί ουσιαστικές ρυθμίσεις γνωστοποίησης πληροφοριών, αν όχι και λογιστικές ρυθμίσεις καθ' αυτές που καθιστά την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων ακόμα πιο αναγκαία.

Η ανοδική πορεία γύρω από τον βαθμό συμμόρφωσης πρέπει να συνεχιστεί με σκοπό να εξασφαλιστεί ότι οι οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων έχουν πλήρη συμμόρφωση με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και συμπεριλαμβάνουν όλες τις αναγκαίες γνωστοποιήσεις που θέτει το εκάστοτε Πρότυπο. Έτσι, θα καλυφθούν οι απαιτήσεις των ενδιαφερόμενων μερών για πληρέστερη πληροφόρηση γύρω από την απόδοση της επιχείρησης, που να αποτιμάται ευρύτερα και αποδοτικότερα από

ότι το αποτέλεσμα που εμφανίζεται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων. Επιπλέον, η πλήρη συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τις επιταγές των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων θα οδηγήσει στην αναβάθμιση της ποιότητας και της επάρκειας των παρεχόμενων χρηματοοικονομικών πληροφοριών, τη βελτίωση της θέσης των επιχειρήσεων στην ελληνική και παγκόσμια αγορά, ενώ εκτιμάται ότι θα διευκολυνθεί η προσπάθεια προσέλκυσης ξένων επενδυτών. Ακόμα, η πλήρη συμμόρφωση εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε διαφανείς και αξιόπιστες οικονομικές καταστάσεις.

Εκτιμάται ότι η ανοδική πορεία θα συνεχιστεί καθώς οι εισηγμένες επιχειρήσεις ήταν ιδιαίτερα ανέτοιμες για την είσοδο στους νέους διεθνείς κανόνες και κανονισμούς. Πιο συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποίησε το ΧΑΑ σε συνεργασία με την SOL Ernst & Young το 2003, με βάση δείγμα 167 εισηγμένων η πλειονότητα των επιχειρήσεων αποδείχθηκαν απροετοίμαστες και ανέτοιμες για την άμεση εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων καθώς μόλις το 20% του συνόλου των εισηγμένων στο ΧΑΑ επιχειρήσεων εκτιμήθηκε ότι ήταν προετοιμασμένο να προχωρήσει στην εφαρμογή αυτών, ενώ για τις υπόλοιπες εταιρείες εκτιμήθηκε ότι θα χρειαζόνταν τουλάχιστον δύο με τρία έτη για να καταστούν απόλυτα έτοιμες.

Καταληκτικά, είναι γεγονός ότι τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα αποτελούν ένα ιδιαίτερα ευρύ θέμα και γνωστικό αντικείμενο που δεν εξαντλείται σε μια εμπειρική μελέτη όπως η παρούσα. Υπάρχουν πληθώρα θεμάτων στο συγκεκριμένο αντικείμενο που μπορεί να επεκταθεί η εμπειρική έρευνα και μελέτη. Για παράδειγμα, ένα θέμα είναι η ανάλυση των επερχόμενων διερμηνειών, οι επιπτώσεις τους στην αγορά και ο βαθμός αποδοχής τους από το σύνολο των επιχειρήσεων. Επίσης, υπάρχουν τεράστια περιθώρια για μελέτη του βαθμού επιχειρήσεων και άλλων κλάδων (τραπεζικός κλάδος, κλάδος τεχνολογίας κ.α.) σε σχέση με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 38 που αφορά τα άυλα περιουσιακά στοιχεία ή κάποιο άλλο Πρότυπο. Ακόμα, ιδιαίτερα χρήσιμη εμπειρική έρευνα θα ήταν η εκτίμηση του επιπέδου ικανοποίησης της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης στα ενδιαφερόμενα μέρη καθώς και πεδία βελτίωσης αυτής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Βιβλιογραφία

Ξένη Βιβλιογραφία

- Ball R., Kothari S.P., Robin A., 2000, “The Effect of International Factors of Properties of Accounting Earnings”, Journal of Accounting and Economics, vol. 29,no.1, pp. 1-51
- Brown B., & Perry S. ,1994, “Removing the financial performance halo from Fortune's “Most Admired” companies”, Academy of Management Journal, vol. 37, no. 5, pp.1347-1359
- Cowan R., van de Paal R., 2000, “Innovation policy in a knowledge-based economy”, European Commission DG-Enterprise
- Daske H., 2007, “Adopting a label: Heterogeneity in the economic consequences of IFRS adoptions”, Doctoral dissertation, The University of Chicago
- Eberl M., Schwaiger, M., 2005, “Corporate reputation: disentangling the effects on financial performance”, European Journal of Marketing, vol.39, pp. 838-854
- Fombrun C., Shanley M., 1990. “What's in a name? Reputation building and corporate strategy”, Academy of management Journal, vol.33, no.2, pp. 233-258
- Ghoshal S., Bartlett C.A., 1989, “The Multinational Corporation as an Interorganizational Network”, Acad Manage Rev, vol. 15, no. 4, pp.603-626
- Hammond S. A., Slocum Jr, J. W., 1996, “The impact of prior firm financial performance on subsequent corporate reputation”, Journal of Business Ethics, vol. 15, no. 2, pp. 159-165

- Horton J., Macve R., Serafeim G., 2007, “An Experiment in Fair Value Accounting? The State of the Art in Research and Thought Leadership on Accounting for Life Assurance in the UK and Continental Europe. The State of the Art in Research and Thought Leadership on Accounting for Life Assurance in the UK and Continental Europe” ICAEW, Forthcoming
- Hulten C. R., Hao X., 2008, “What is a company really worth. Intangible Capital and the 'Market to Book Value' Puzzle”, NBER wp, 14548
- Lev B., Daum J. H., 2004, “The dominance of intangible assets: consequences for enterprise management and corporate reporting. Measuring business excellence”, vol. 8, no.1, pp.6-17
- Megna P., Mueller D. C., 1991, “Profit rates and intangible capital. The review of economics and statistics”, pp. 632-642
- Owusu-Ansah S., 2000, “Timeliness of corporate financial reporting in emerging capital markets: Empirical evidence from the Zimbabwe Stock Exchange. Accounting and business research”, vol.30, no.3, pp. 241-254
- Rindova V. P., Williamson I. O., Petkova A. P., Sever J. M. , 2005, “Being good or being known: An empirical examination of the dimensions, antecedents, and consequences of organizational reputation”, Academy of Management Journal, vol.48, no.6, pp.1033-1049
- Roberts P. W., Dowling G. R., 2002, “Corporate reputation and sustained superior financial performance”, Strategic management journal, vol.23, no. 12, pp. 1077-1093
- Saudagaran S. M., Diga J. G., 2000, “The institutional environment of financial reporting regulation in ASEAN. The International Journal of Accounting” vol. 35, no.1, pp.1-26
- Street D., Gray S. , 2002, “Factors Influencing the Extent of Corporate

Compliance with International Accounting Standards: Summary of a Research Monograph” , Journal of International Accounting, Auditing and Taxation, vol.11, no.1, pp. 51-76

- Teece D., 2003, Essays in Technology Management and Policy, World Scientific, USA
- Teece D., 2003, "Capturing value from knowledge assets: the new economy, markets for know-how and intangible assets." Essays on Technology Management and Policy, pp. 47-75
- Tsalavoutas I., André P., Evans L., “Transition to International Financial Reporting Standards (IFRS) and value relevance in a small but developed market: a look at Greek evidence”

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Γρηγοράκος Θ.Γ., 2005, «Ανάλυση και Ερμηνεία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου», 10^η Έκδοση, Αθήνα, Εκδόσεις Σάκκουλα
- Κακαβούλης Σ.Π., 2006, «Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο», Αθήνα, Ιδιωτική Έκδοση
- Ντζανάτος Δ., 2008α, Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και οι διαφορές τους από τα ελληνικά , Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα
- Ομοσπονδία εφοριακών (ΠΟΕ – ΔΟΥ) με την επιμέλεια του Ο.Ε.Λ. της Σ.Ο.Λ. Α.Ε. Λεωνίδα Σπ. Καββαδία, 2007, Φορολογική επιθεώρηση, Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Ειδική Έκδοση
- Grant Thornton, 2004, Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα I.F.R.S. αναλυτική παρουσίαση, Αθήνα

- Grant Thornton, 2009, Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (I.F.R.S.), Τόμοι Α & Β, 3^η έκδοση, Αθήνα